

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

Buletini Informativ

Janar — Qershor 2020

Kushtetuta e Kosovës - Kapitulli VIII

Gjykata Kushtetuese

Neni 112

[Parimet e Përgjithshme]

PËRMBAJTJA:

RAPORTI GJASHTËMUJOR I PUNËS2

VIZITAT DHE AKTIVITETET E GJYKATËS.....4

AKTGJYKIME5

GJEDNJ - VENDIME TË RËNDËSISHME18

Gjykata Kushtetuese është autoriteti përfundimtar në Republikën e Kosovës për interpretimin e Kushtetutës dhe të përputhshmërisë së ligjeve me Kushtetutën.

Gjykata Kushtetuese është plotësisht e pavarur në kryerjen e përgjegjësisë së saj.

Përbërja e Gjykatës Kushtetuese

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës përbëhet nga 9 (nëntë) gjyqtarë.

Gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës emërohen në pajtim me nenin 114 [*Përbërja dhe Mandati i Gjykatës Kushtetuese*] të Kushtetutës, dhe të neneve 6 dhe 7 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës.

Pas themelimit të Gjykatës Kushtetuese në vitin 2009 dhe në pajtim me nenin e mëparshëm 152 [*Përbërja e Përkohshme e Gjykatës Kushtetuese*] të Kushtetutës, 6 (gjashtë) nga 9 (nëntë) gjyqtarët u emëruan nga Presidenti i Republikës së Kosovës me propozimin e Kuvendit.

Nga 6 (gjashtë) gjyqtarët vendorë, 2 (dy) gjyqtarë shërbyen për një mandat 3 (tre) vjeçar, pa mundësi të rizgjedhjes, 2 (dy) gjyqtarë shërbyen për një mandat prej 6 (gjashtë) vjetësh, pa mundësi të rizgjedhjes, dhe 2 (dy) gjyqtarë shërbyen për një mandat prej 9 (nëntë) vjetësh, pa mundësi të rizgjedhjes.

Në pajtim me nenin e lartpërmendur 152 [*Përbërja e Përkohshme e Gjykatës Kushtetuese*] të Kushtetutës, 3 (tre) gjyqtarë ndërkombëtarë u emëruan nga Përfaqësuesi Ndërkombëtar Civil, pas konsultimit me Kryetarin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Gjykata aktualisht përbëhet nga 9 (nëntë) gjyqtarë vendor.

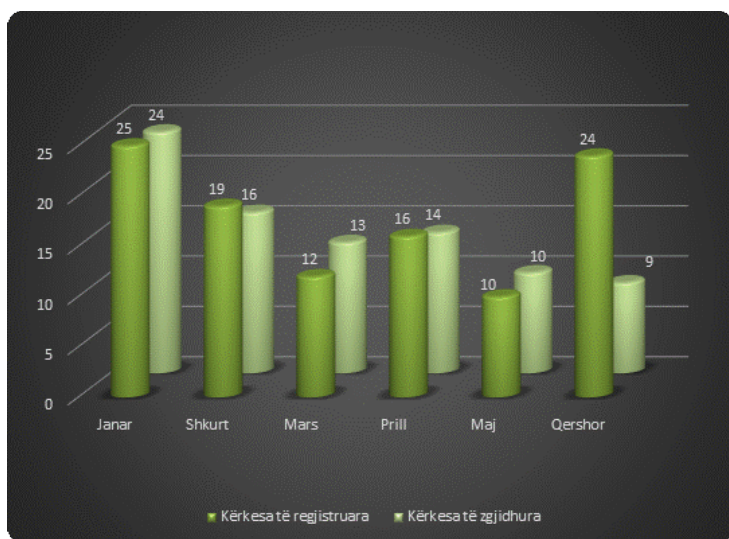
Statusi i lëndëve

Gjatë periudhës gjashtëmujore: 1 janar – 30 qershor 2020, Gjykata ka pranuar 106 kërkesa të reja, ndërsa ka pasur në punë gjithsej 253 kërkesa/lëndë.

Gjithsej 86 kërkesa janë zgjidhur ose 33.99% e të gjitha rasteve në disponim.

Gjatë kësaj periudhe, 78 vendime janë publikuar në ueb-faqen e Gjykatës.

*Dinamika e kërkesave të pranuar sipas muajve
(1 janar – 30 qershor 2020)*

Në vijim janë paraqitur 8 aktgjykimet që Gjykata nxori gjatë periudhës gjashtëmujore, 1 janar – 30 qershor 2020:

- Aktgjykim në rastin KI 14/18, parashtruar nga: Hysen Kamberi. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, PML.nr.241/2017, të 5 dhjetorit 2017.
- Aktgjykim në rastin KI 07/18, parashtruar nga: “Çeliku Rollers” sh.p.k. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, E. Rev. nr. 14/2017, të 14 shtatorit 2017.
- Aktgjykim në rastin KI 35/18, parashtruar nga: “Bayerische Versicherungsverband”. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës E.Rev.nr.18/2017, të 4 dhjetorit 2017.
- Aktgjykim në rastin KO 54/20, parashtruar nga: Presidenti i Republikës së Kosovës. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së Vendimit nr. 01/15 të Qeverisë së Republikës së Kosovës, të 23 marsit 2020.

• Aktgjykim në rastin KO 61/20, parashtruar nga: Uran Ismaili dhe 29 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së Vendimit [nr. 214/IV/2020] të 12 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, për shpalljen e Komunës së Prizrenit “zonë karantinë”; dhe Vendimeve [nr. 229/IV/2020], [nr. 238/IV/2020], [nr. 239/IV/2020] të 14 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19 në territorin e Komunave të Prizrenit, Dragashit dhe Istogut

• Aktgjykim në rastin KI 193/18, parashtruar nga: Agron Vula. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së aktvendimit të Gjykatës së Apelit, Ac. nr. 227/18, të 18 shtatorit 2018, lidhur me mospërmbarimin e Vendimit të Këshillit të Pavarur Mbikëqyrës të Kosovës, A 02 158/07, të 25 shkurtit 2008.

• Aktgjykim në rastin KO 72/20, parashtruar nga: Rexhep Selimi dhe 29 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së Dekretit të Presidentit të Republikës së Kosovës, nr. 24/2020, të datës 30 prill 2020.

• Aktgjykim në rastin KI 123/19, parashtruar nga: “SUVA Rechtsabteilung”. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së aktgjykimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës, Ae. nr.146/17, të 26 shkurtit 2019.

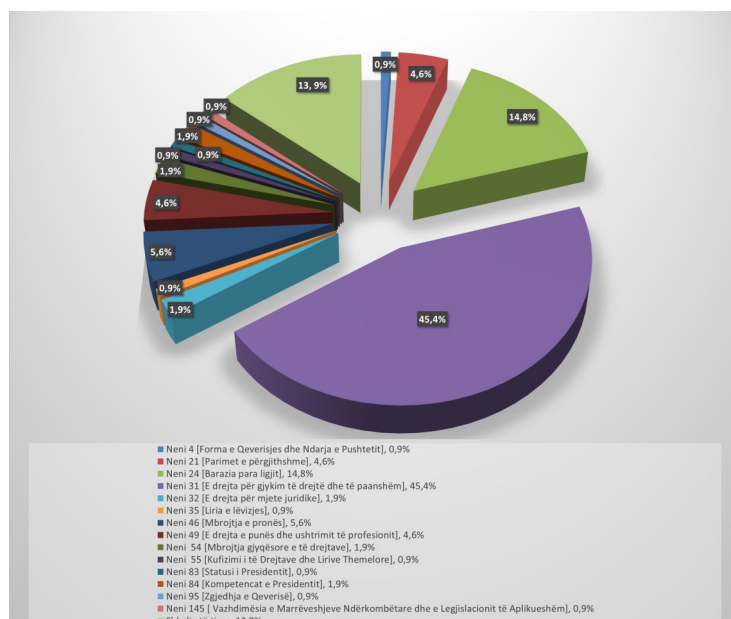
Llojet e shkeljeve të pretenduara

Llojet e shkeljeve të pretenduara nga 106 kërkesat e pranuar gjatë periudhës gjashtëmujore, 1 janar – 30 qershor 2020, janë si në vijim:

- Neni 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit], 1 rast ose 0,9%;
- Neni 21 [Parimet e përgjithshme], 5 raste ose 4,6%;
- Neni 24 [Barazia para ligjit], 16 raste ose 14,8 %;
- Neni 31 [E drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm], 49 raste ose 45.4 %;
- Neni 32 [E drejta për mjete juridike], 2 raste ose 1,9%;
- Neni 35 [Liria e Lëvizjes], 1 rast ose 0.9%;
- Neni 46 [Mbrojtja e pronës], 6 raste ose 5,6%;
- Neni 49 [E drejta e punës dhe ushtrimit të profesionit], 5 raste ose 4,6 %;
- Neni 54 [Mbrojtja gjyqësore e të drejtave], 2 raste ose 1,9%;

- Neni 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore], 1 rast ose 0.9%;
- Neni 83 [Statusi i Presidentit], 1 rast ose 0.9%;
- Neni 84 [Kompetencat e Presidentit], 2 raste ose 1,9 %;
- Neni 95 [Zgjedhja e Qeverisë], 1 rast ose 0,9 %;
- Neni 145 [Vazhdimësia e Marrëveshjeve Ndërkombëtare dhe e Legjislacionit të Aplikuashëm] 1 rast ose 0.9%;
- Shkelje të tjera, 13 raste ose 9,7%;

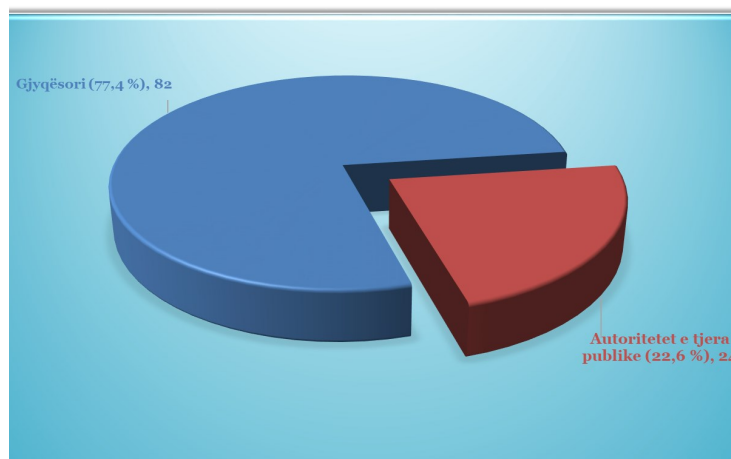
*Shkeljet e pretenduara, sipas llojit të shkeljeve
(1 janar – 30 qershor 2020)*

Autorët e supozuar të shkeljes së të drejtave

- 82 kërkesa ose 77,4% e kërkesave kanë të bëjnë me vendimet e gjykatave;
- 24 kërkesa ose 22,6% të kërkesave kanë të bëjnë me vendimet e autoriteteve të tjera publike;

*Shkelësit e supozuar të të drejtave
(1 janar – 30 qershor 2020)*

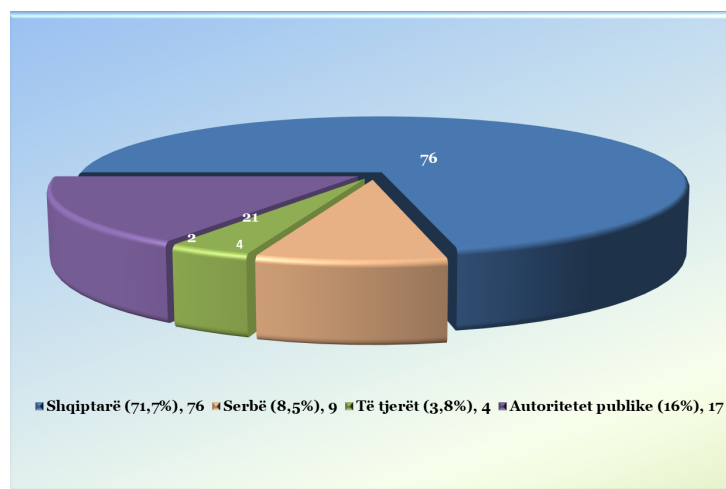

Qasja në Gjykatë

Qasja e individëve në Gjykatë është si në vijim:

- 76 kërkesa nga shqiptarët, ose 71,7%;
- 9 kërkesa nga komuniteti serb, ose 8,5%;
- 4 kërkesa nga komunitetet e tjera, ose 3,8%;
- 17 kërkesa janë parashtruar nga autoritetet e tjera publike (personat juridik) ose 16%;

*Struktura etnike e parashtruesve të kërkesave
(1 janar – 30 qershor 2020)*

Seancat dhe kolegjet shqyrtuese

Gjatë periudhës gjashtëmujore: 1 janar – 30 qershor 2020, Gjykata Kushtetuese ka mbajtur 20 seanca plenare, 87 kolegje shqyrtuese dhe 1 seancë publike, në të cilat, rastet e shqyrtuara u zgjidhën me aktgjykime, aktvendime dhe vendime.

Gjatë kësaj periudhe, Gjykata Kushtetuese ka publikuar gjithsej 78 vendime.

Struktura e vendimeve të publikuara është si në vijim:

- 8 Aktgjykime (10,3%);
- 59 Aktvendime për papranueshmëri (75,6%);
- 8 Vendime për refuzim të kërkesës me procedurë të shkurtër (10,3%);
- 1 Vendim për masë të përkohshme (1,3 %);
- 2 Vendime për vazhdimin e masës së përkohshme (2,6 %);

10 shkurt 2020

Në Gjykatoren e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës u mbajt seanca dëgjimore publike, në të cilën u shqyrtua kërkesa me numër të lëndës KI56/18, që për objekt të shqyrtimit kishte çështjen e *“pamundësisë së parashtruesit të kërkesës, që birin e tij të ndjerë, i cili kishte vdekur në Suedi, ta regjistrojë në Regjistrin themeltar të të vdekurve në Kosovë”*.

Parashtruesi i kërkesës, përfaqësuesi i Agjencisë së Regjistrimit Civil në kuadër të Ministrisë së Punëve të Brendshme, përfaqësuesi i Ministrisë së Punëve të Jashtme, si dhe përfaqësuesi i sektorit të gjendjes civile në Drejtorinë e Administratës së Komunës së Prishtinës, morën pjesë në seancën e mbajtur dëgjimore.

Pasi që pala parashtruese dhe palët e tjera të përfshira në rast paraqiten argumentet e tyre kryesore, ata u përgjigjen në disa pyetje të parashtruara përkitazi me objektin e çështjes nga gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese. Gjykata iu dha një javë afat të gjitha palëve të përfshira në rast, që të dorëzojnë dokumentet shtesë dhe komentet e tyre përfundimtare përkitazi me rastin.

21 shkurt 2020

Me ftesë të organizatës amerikane Federalist Society for Law and Public Policy Studies dhe si pjesë e delegacionit të rrjetit Evropian të gjyqtarëve, kryetarja e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, znj. Arta Rama-Hajrizi, dhe gjyqtarja e Gjykatës Kushtetuese, znj. Gresa Caka-Nimani, qëndruan për një vizitë pune

disaditëshe në Shtetet e Bashkuara. Kryetarja Rama-Hajrizi dhe gjyqtarja Caka-Nimani vizitën zyrtare në SHBA e filluan në kryeqytetin Uashington, më 18 shkurt 2020, ku zhvilluan takime me zyrtarë të lartë të Departamentit të Shtetit, përgjegjës për mbikëqyrjen e sundimit të ligjit dhe luftimin e korrupsionit në shtetet e Evropës juglindore dhe qendrore. Në vijim të vizitës në Shtetet e Bashkuara, kryetarja Rama-Hajrizi dhe gjyqtarja Caka-Nimani qëndruan në qytetin amerikan Atlanta, ku morën pjesë në Simpoziumin Transatlantik 2020 për Ligjin mbi të Drejtat e Njeriut,

që u organizua nga Federalist Society for Law and Public Policy Studies, në bashkëpunim me Fakultetin Juridik të Universitetit Emory, më 19 shkurt 2020.

Në kuadër të simpoziumit të organizuar me gjyqtarë dhe akademikë amerikanë, kryetarja Rama-Hajrizi dhe gjyqtarja Caka-Nimani iu drejtuan pjesëmarrësve me prezantimet e tyre përkitazi me çështjet e lirisë së shprehjes dhe gjyqësorit.

Gjatë vizitës në Atlanta, më 20 shkurt 2020, kryetarja Rama-Hajrizi dhe gjyqtarja Caka-Nimani u pritën në takim nga kryetari i Gjykatës Supreme të Gjeorgjisë, z. Harold Melton, si dhe nga gjyqtarët e Gjykatës së Apelit të këtij shteti federal amerikan, me të cilët diskutuan çështje të ndryshme të interesit reciprok në fushën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut dhe sundimit të ligjit.

2 mars 2020

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, znj. Arta Rama-Hajrizi, priti në takim ish-gjyqtarin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) nga Shqipëria, z. Ledi Bianku, i cili qëndroi për vizitë pune njëjavore në Gjykatën Kushtetuese me mbështetjen e Zyrës së Këshillit të Evropës në Prishtinë. Praktika e përgjithshme gjyqësore e GJEDNJ-së, përvoja e ish-gjyqtarit Bianku në trajtimin e kërkesave dhe procedurat e shqyrtimeve gjyqësore, si

dhe vendimmarrja e njëjtë e gjyqtarëve të GJEDNJ-së në kërkesat e ngjashme, ishin vetëm disa ndër temat e trajtuara në diskutimin e përbashkët.

Gjatë bashkëbisedimit, kryetarja Rama-Hajrizi e njoftoi z. Bianku më në detaje edhe me konsolidimin e praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese të Kosovës në harmoni me praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, për vizitat e deritanishme studimore në këtë gjykatë të gjyqtarëve dhe të këshilltarëve të Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, si dhe për bashkëpunimin e shkëlqyer me gjykatat kushtetuese anembanë botës të mundësuar nëpërmjet Forumit të Komisionit të Venecias.

Në përmbyllje të takimit, kryetarja Rama-Hajrizi e falënderoi z. Bianku për vizitën dhe për gatishmërinë e shprehur që të ndajë së bashku me gjyqtarët dhe këshilltarët e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës përvojën dhe ekspertizën e tij, të fituar nga puna disavjeçare si gjyqtar i Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Pasi që e falënderoi kryetaren Rama-Hajrizi për mikpritjen, ish-gjyqtari Bianku i vlerësoi lartë të arriturat e deritanishme të Gjykatës Kushtetuese të Kosovës në zbatimin e standardeve evropiane të drejtësisë kushtetuese.

Aktgjykim

KO 54/20

Parashtrues

Presidenti i Republikës së Kosovës

Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së Vendimit nr. 01/15 të Qeverisë së Republikës së Kosovës, të 23 marsit 2020

Më 24 mars 2020, Presidenti parashtroi kërkesën KO54/20 në Gjykatë. Përmes kësaj kërkesë, Presidenti kërkoi vlerësimin e kushtetutshmërisë së Vendimit [nr. 01/15 të 23 marsit 2020] të Qeverisë si dhe vendosjen e masës së përkohshme ndaj Vendimi të kontestuar të Qeverisë. Objekti i çështjes së kërkesës ishte vlerësimi i kushtetutshmërisë së Vendimit të kontestuar të Qeverisë, për të cilin parashtruesi i kërkesës pretendonte se nuk është në pajtueshmëri me nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 35 [Liria e Lëvizjes], 43 [Liria e Tubimit] dhe 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore], 56 [Të Drejtat dhe Liritë Themelore gjatë Gjendjes së Jashtëzakonshme] të Kushtetutës; nenin 2 [Liria e lëvizjes] të Protokollit nr. 4 të KEDNJ-së; nenin 13 të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut; si dhe me nenin 12 të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike. Në titullin VII – PËRFUNDIME – të këtij Aktgjykimi (*shih paragrafët 310-325*), Gjykata përmbledhi esencën e rastit dhe theksoi me sa vijon: Si çështje paraprake, Gjykata në këtë Aktgjykim sqaroi se nuk është roli i saj që të vlerësoj se a janë adekuate dhe të duhura masat e ndërmarra nga Qeveria për parandalimin dhe luftimin e pandemisë COVID-19. Për më tepër, Gjykata vuri në pah se nevoja për të ndërmarrë masa dhe domosdoshmëria e tyre nuk është kontestuar nga asnjë palë në këtë rast. Përcaktimi i politikave rreth

shëndetit publik nuk hyn në kompetencat dhe autorizimet e Gjykatës Kushtetuese. Për çështje të shëndetit publik, edhe vet Gjykata Kushtetuese u referohet dhe bindet institucioneve përkatëse shëndetësore dhe profesionale në nivel shtetëror dhe botëror. Çështja kushtetuese që ngërthen ky Aktgjykim është përputhshmëria me Kushtetutën e Vendimit të kontestuar të Qeverisë, përkatësisht nëse me nxjerrjen e tij, Qeveria ka kufizuar të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me Kushtetutë në përputhje me ligjin apo përtej autorizimeve të përcaktuara me ligj. Në këtë kontekst, përkitazi me vlerësimin nëse kufizimet e bëra në nivel të të gjithë Republikës së Kosovës përmes Vendimit të kontestuar të Qeverisë janë të përcaktuara me ligj, Gjykata është fokusuar në vlerësimin e autorizimeve të përcaktuara përmes neneve 41 dhe 44 të Ligjit nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse dhe neneve 12 (1.11) dhe 89 të Ligjit nr. 04/L-125 për Shëndetësi. Në këtë drejtim, Gjykata shqyrtoi: (i) kërkesën e parashtruesit dhe pretendimet e paraqitura në këtë kërkesë; (ii) komentet e dorëzuara nga Qeveria dhe palët e tjera të interesuara; (iii) praktikën gjyqësore të GJEDNJ-s dhe posaçërisht, parimeve të përgjithshme rreth aplikueshmërisë së kriterit “*e përcaktuar me ligj*” për sa i takon aspektit të kufizimit të të drejtave dhe lirive themelore; dhe (iv) praktikën gjyqësore të vet Gjykatës Kushtetuese. Bazuar në shqyrtimet dhe vlerësimet e sipërshënuara, Gjykata, njëzëri, vendosi ta shpallë kërkesën KO54/20 të pranueshme për shqyrtim në merita meqë, në rrethanat e rastit konkret, ishin plotësuar të gjitha kushtet e pranueshmërisë të përcaktuara me Kushtetutë, Ligjin për Gjykatën Kushtetuese dhe Rregulloren e punës.

Po ashtu, Gjykata vendosi njëzëri se Vendimi [nr. 01/15] i 23 marsit 2020 i Qeverisë nuk është në përputhshmëri me nenin 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore] të Kushtetutës në lidhje me nenet 35 [Liria e Lëvizjes], 36 [E drejta për privatësi], 43 [Liria e Tubimit] të Kushtetutës dhe me nenin 2 (Liria e lëvizjes) të Protokollit nr. 4, nenin 8 (E drejta për respektim të jetës private dhe familjare) dhe nenin 11 (Liria e tubimit dhe e organizimit) të KEDNJ-së. Gjykata konstatoi se kufizimet që përmban Vendimi i kontestuar i Qeverisë përkitazi me të drejtat dhe liritë themelore kushtetuese të lartcekura, nuk janë të “*përcaktuara me ligj*”, andaj bien në kundërshtim me garancitë që përmbajnë nenet 35, 36 dhe 43 të

Kushtetutës në lidhje me nenet respektive të KEDNJ-së, dhe me nenin 55 të Kushtetutës, i cili në paragrafin e tij të parë përcakton qartë që të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me Kushtetutë, mund të kufizohen vetëm me ligj. Gjykata theksoi faktin që Vendimi i kontestuar i Qeverisë, i referohet zbatimit të dy ligjeve të lartcekura, të cilat e autorizojnë Ministrinë e Shëndetësisë që të ndërmarrë masa të caktuara në ato ligje me qëllim të parandalimit dhe luftimit të sëmundjeve ngjitëse. Megjithatë, Gjykata konstatoi se ligjet e lartcekura, nuk e autorizojnë Qeverinë që të kufizojë të drejtat dhe liritë kushtetuese të përcaktuara me nenet 35, 36 dhe 43 të Kushtetutës në nivel të të gjithë Republikës së Kosovës dhe për të gjithë qytetarët e Republikës së Kosovës pa përjashtim. Në këtë aspekt, Gjykata konstatoi se kufizimet e shqiptuara përmes Vendimit të kontestuar: (i) lidhur me lirinë e lëvizjes dhe të tubimit të përcaktuara përmes neneve 35 dhe 43 të Kushtetutës, tejkalojnë kufizimet e lejuara përmes ligjit të lartcekur të miratuar nga Kuvendi; dhe (ii) lidhur me *“tubimet në të gjitha mjediset – private dhe publike, të hapura ose të mbyllura”* e që ngërthejnë aspekte të të drejtave të garantuara përmes nenit 36 të Kushtetutës, nuk janë të bazuara në asnjë autorizim të përcaktuar me ligjin e lartcekur apo edhe ndonjë ligj tjetër të Kuvendit. Gjykata sqaroi se Qeveria nuk mund të kufizojë asnjë të drejtë dhe liri themelore përmes vendimeve, nëse një kufizim i të drejtës përkatëse nuk është paraparë me ligj të Kuvendit. Qeveria vetëm mund të zbatojë një ligj të Kuvendit që kufizon një të drejtë dhe liri themelore dhe atë vetëm deri në masën specifike që e ka autorizuar Kuvendi përmes ligjit përkatës. Lidhur me pretendimet e parashtruesit të kërkesës për shkelje të nenit 56 [Të Drejtat dhe Liritë Themelore gjatë Gjendjes së Jashtëzakonshme] të Kushtetutës, Gjykata konstatoi se ky nen nuk është i aplikueshëm në rrethanat e rastit konkret, ngase i njëjti është i aplikueshëm vetëm pas shpalljes së Gjendjes së Jashtëzakonshme. Gjithsesi, lidhur me mos-pajtimin e palëve në kontest, Presidentit dhe Qeverisë, rreth kuptimit të termeve kushtetuese *“kufizim”* dhe *“shmangie”* që figurojnë në nenet 55 dhe 56 të Kushtetutës, Gjykata qartësoi se *“kufizimi”* i të drejtave dhe lirive të njeriut mund të bëhet *“vetëm me ligj”* të Kuvendit, por kjo nuk do të thotë që *“kufizimi”* i të drejtave, mund të bëhet vetëm përmes dhe pas shpalljes së Gjendjes së

Jashtëzakonshme. Gjykata po ashtu sqaroi se termi *“kufizim”* i përdorur në nenin 55 të Kushtetutës nënkupton faktin që Kuvendi ka të drejtë të kufizojë të drejta dhe liri themelore, përmes ligjit, por vetëm për aq sa dhe deri në atë masë sa është e domosdoshme që, në një shoqëri të hapur dhe demokratike, të përmbushet qëllimi për të cilin lejohet kufizimi. Thënë ndryshe, *“kufizimi”* nënkupton një shkallë më të lehtë të ndërhyrjes dhe kjo mund të bëhet edhe pa shpalljen e Gjendjes së Jashtëzakonshme; ndërkaq *“shmangia”* nënkupton një shkallë më të rëndë të ndërhyrjes ngase nuk mund të bëhet kurrësi pa u shpallur Gjendja e Jashtëzakonshme. Për sa i takon kërkesës për masë të përkohshme, Gjykata konstatoi se pas vendimit unanim të gjyqtarëve që të vendosin në tërësi për meritat e rastit dhe të nxjerrin këtë Aktgjykim, e njëjta ngeli e pa objekt shqyrtimi. Duke u bazuar në nenet 116.3 të Kushtetutës, 20.5 i Ligjit për Gjykatën Kushtetuese dhe rregullin 60 (5) të Rregullores së punës, Gjykata përcaktoi datën 13 prill 2020, si datë të hyrjes në fuqi të këtij Aktgjykimi, respektivisht shfuqizimit të Vendimit të kontestuar të Qeverisë. Gjykata ka përcaktuar një datë tjetër të hyrjes në fuqi të Aktgjykimit të saj, respektivisht datën 13 prill 2020, përjashtimisht dhe duke marrë parasysh: (i) rrethanat e krijuara me shpalljen e pandemisë COVID-19 në nivel botëror; (ii) rekomandimet përkatëse të institucioneve shëndetësore në nivel shtetëror dhe botëror; (iii) pasojat potencialisht të dëmshme për shëndetin publik si rezultat i shfuqizimit të menjëhershëm të kufizimeve të përcaktuara përmes Vendimit të Qeverisë; dhe (iv) mbrojtjen e shëndetit dhe interesit publik deri në zbatimin e këtij Aktgjykimi nga institucionet relevante të Republikës së Kosovës. Gjatë kësaj periudhe kohore dhe në kuptim të nenit 55 të Kushtetutës përkitazi me *“kufizimin”* e të drejtave dhe lirive themelore, institucionet relevante të Republikës së Kosovës, dhe në radhë të parë Kuvendi, duhet të ndërmarrin masat e duhura për tu siguruar që kufizimet e nevojshme të të drejtave dhe lirive themelore më qëllim të ruajtjes së shëndetit publik, janë bërë në pajtueshmëri me Kushtetutën dhe këtë Aktgjykim. Në fund, Gjykata po ashtu theksoi se Ministria e Shëndetësisë, respektivisht Qeveria, vazhdon të jetë e autorizuar që të nxjerr vendime me qëllim të parandalimit dhe luftimit të pandemisë, për aq sa është e autorizuar përmes të Ligjit nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse dhe Ligjit nr. 04/L-125 për Shëndetësi.

Aktgjykim

KO 61/20

Parashtrues

Uran Ismaili dhe 29 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës

Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së kushtetutshmërisë së Vendimit [nr. 214/IV/2020] të 12 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, për shpalljen e Komunës së Prizrenit “zonë karantinë”; dhe Vendimeve [nr. 229/IV/2020], [nr. 238/IV/2020], [nr. 239/IV/2020] të 14 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19 në territorin e Komunave të Prizrenit, Dragashit dhe Istogut

Më 17 prill 2020, 30 deputetë të Kuvendit parashtruan kërkesën KO61/20 në Gjykatë. Përmes kësaj kërkeje, parashtruesit kërkuan vlerësimin e kushtetutshmërisë së katër (4) Vendimeve të Ministrisë së Shëndetësisë, respektivisht:

(i) Vendimi [nr. 214/IV/2020] i 12 prillit 2020 i Ministrisë së Shëndetësisë për shpalljen e Komunës së Prizrenit “zonë karantinë”; (ii) Vendimi [nr. 229/IV/2020] i 14 prillit 2020 i Ministrisë së Shëndetësisë “për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19 në territorin e Komunës së Prizrenit”; (iii) Vendimi [nr. 238/IV/2020] i 14 prillit 2020 i Ministrisë së Shëndetësisë “për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19 në territorin e Komunës së Dragashit”; dhe (iv) Vendimi [nr. 239/IV/2020] i 14 prillit 2020 i Ministrisë së Shëndetësisë “për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19 në territorin e Komunës së Istogut”.

Objekti i çështjes së kërkesës ishte vlerësimi i

kushtetutshmërisë së katër (4) Vendimeve të kontestuara për të cilat parashtruesit e kërkesës pretendojnë se nuk janë në përputhshmëri me nenet 35 [Liria e Lëvizjes] dhe 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Kushtetuta) dhe nenin 2 të Protokollit nr. 4 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejshëm: KEDNJ). Parashtruesit e kërkesës po ashtu kërkuan caktimin e masës së përkohshme për pezullim të vendimeve të kontestuara.

Në titullin VI – PËRFUNDIME – të këtij Aktgjykimi (shih paragrafët 246-263), Gjykata përmbledhi esencën e rastit dhe theksoi me sa vijon:

Më 31 mars 2020, Gjykata vendosi për rastin KO54/20 përmes të cilit Aktgjykim, e shpalli të pavlefshëm Vendimin nr. 01/15 të Qeverisë, duke konstatuar se i njëjti ishte në kundërshtim me nenin 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore] të Kushtetutës në lidhje me nenet 35 [Liria e Lëvizjes], 36 [E Drejta e Privatësisë], 43 [Liria e Tubimit] të Kushtetutës dhe nenet ekuivalente të KEDNJ-së, respektivisht nenet 8 (E drejta për respektim të jetës private dhe familjare), 11 (Liria e tubimit dhe e organizimit), dhe 2 (Liria e lëvizjes) të Protokollit nr. 4 të KEDNJ-së.

Në Aktgjykimin e lartcekur, Gjykata kishte theksuar se (i) Qeveria vetëm mund të zbatojë një ligj të Kuvendit që kufizon një të drejtë dhe liri themelore dhe atë vetëm deri në masën specifike që e ka autorizuar Kuvendi përmes ligjit përkatës; dhe se (ii) Ministria e Shëndetësisë, respektivisht Qeveria, është e autorizuar që të nxjerrë vendime me qëllim të parandalimit dhe luftimit të pandemisë, vetëm për aq sa është e autorizuar përmes Ligjit nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse dhe Ligjit nr. 04/L-125 për Shëndetësi. Gjykata gjithashtu kishte theksuar se këto dy ligje, nuk e autorizojnë Ministrinë e Shëndetësisë, respektivisht Qeverinë, që të kufizojë të drejta dhe liri të garantuara me Kushtetutë në nivel të të gjithë Republikës së Kosovës dhe për të gjithë qytetarët e Republikës së Kosovës pa përjashtim. Pas Aktgjykimit KO54/20, më 14 prill 2020, përmes tridhjetë e tetë (38) vendimeve për “parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19”, Ministria e Shëndetësisë vendosi kufizime në të gjitha Komunat e Kosovës dhe për të gjithë qytetarët e Republikës së Kosovës. Gjykata në rastin e tanishëm,

KO61/20, nuk bëri vlerësimin e kushtetutshmërisë të të gjitha tridhjetë e tetë (38) Vendimeve të lartcekura, sepse parashtruesit e kërkesës nuk i kanë kontestuar të gjitha. Para Gjykatës, janë kontestuar vetëm tri (3) prej tyre, Vendimet [nr. 229/IV/2020]; [nr. 238/IV/2020]; dhe [nr. 239/IV/2020] e datës 14 prill 2020, për Komunitet e Prizrenit, Dragashit dhe Istogut, respektivisht. Para Gjykatës, gjithashtu është kontestuar edhe Vendimi [nr. 214/IV/2020] i 12 prillit 2020 i Ministrisë së Shëndetësisë, për shpalljen e Komunitetit të Prizrenit “*zonë karantinë*”.

Si rrjedhojë, çështja kushtetuese që ngërthen Aktgjykimi KO61/20, është përputhshmëria me nenet 35 dhe 55 të Kushtetutës të katër (4) Vendimeve të kontestuara të Ministrisë së Shëndetësisë. Gjykata, në vlerësimin e kushtetutshmërisë së tyre, bazuar në nenin 55 të Kushtetutës, praktikën gjyqësore të Gjykatës, përfshirë Aktgjykimin KO54/20, dhe praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së lidhur me nenin 2 të Protokollit nr. 4 të KEDNJ-së, ka vlerësuar nëse “*ndërhyrjet*”, përkatësisht kufizimet në lirinë e lëvizjes së qytetarëve të Komunitetit të Prizrenit, Dragashit dhe Istogut, respektivisht: (i) janë të “*përcaktuara në ligj*”, përkatësisht në Ligjin nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse; (ii) ndjekin një “*qëllim legjitim*”; dhe (iii) janë të “*domosdoshme në një shoqëri demokratike*”.

Bazuar në shqyrtimet dhe vlerësimet e shkresave të dorëzuara para Gjykatës dhe praktikës së saj gjyqësore, Gjykata, njëzëri, vendosi ta shpallë kërkesën KO61/20 të pranueshme për shqyrtim në merita meqë, ishin plotësuar të gjitha kushtet e pranueshmërisë të përcaktuara me Kushtetutë, Ligjin për Gjykatën Kushtetuese dhe Rregulloren e punës.

Gjykata gjithashtu vendosi që Vendimet “*për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19*” në Komunitetin e Prizrenit, Dragashit dhe Istogut, respektivisht, janë në përputhshmëri me Kushtetutën, me përjashtim të pikave përkatëse të dispozitivit të cilat përcaktojnë kundërvajtjet administrative, ndërsa Vendimin për shpalljen “*zonë karantinë*” në Komunitetin e Prizrenit, e shpalli në kundërshtim me Kushtetutën. Më saktësisht, Gjykata, njëzëri, vendosi se:

(i) Vendimi [nr. 229/IV/2020] i 14 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, “*për parandalimin,*

luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19” në Komunitetin e Prizrenit (pikat I, II, III, IV, VI, VII dhe VIII); dhe (ii) Vendimet [nr. 238/IV/2020] dhe [nr. 239/IV/2020] të 14 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, “*për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19*” në Komunitet e Dragashit dhe Istogut (pikat I, II, III, V, VI dhe VII), respektivisht, janë në përputhshmëri me nenin 55 të Kushtetutës në lidhje me nenin 35 të Kushtetutës dhe nenin 2 të Protokollit nr. 4 të KEDNJ-së. Rrjedhimisht, të gjitha pikat e saktësuara të Vendimeve të lartcekura, Gjykata i shpalli kushtetuese.

Gjykata konstatoi se në nxjerrjen e Vendimeve të lartcekura, Ministria e Shëndetësisë, ka vepruar në përputhje me autorizimet e përcaktuara përmes Ligjit nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse, dhe rrjedhimisht “*ndërhyrjet*” në të drejtën e lirisë së lëvizjes së qytetarëve të Komunitetit të Prizrenit, Dragashit dhe Istogut, përmes pikave të lartcekura, ishin “*të përcaktuara në ligj*”. Gjykata gjithashtu konstatoi se të njëjtat ndjekin një “*qëllim legjitim*”, përkatësisht atë të mbrojtës së “*shëndetit publik*”, siç është përcaktuar në paragrafin 3 të nenit 2 të Protokollit nr. 4 të KEDNJ-së; janë proporcionale në raport me “*qëllimin legjitim*” të ndjekur; dhe janë “*të domosdoshme në një shoqëri demokratike*”.

Megjithatë, Gjykata, me shumicë votash, vendosi se: (i) pika V e Vendimit [nr. 229/IV/2020] të 14 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, “*për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19*” për Komunitetin e Prizrenit; dhe (ii) pika IV e Vendimeve [nr. 238/IV/2020] dhe [nr. 239/IV/2020] të 14 prillit 2020 të Ministrisë së Shëndetësisë, “*për parandalimin, luftimin dhe eliminimin e sëmundjes ngjitëse COVID-19*” në Komunitet e Dragashit dhe Istogut, respektivisht, ku përcaktohen kundërvajtjet administrative dhe sanksionet përkatëse, nuk janë në përputhshmëri me nenin 55 të Kushtetutës në lidhje me nenin 35 të Kushtetutës dhe nenin 2 të Protokollit nr. 4 të KEDNJ-së. Gjykata arsyetoi se në përcaktimin e mosrespektimit të masave të parashikuara përmes Vendimeve të lartcekura si “*kundërvajtje administrative*”, Ministria e Shëndetësisë, ka tejkaluar autorizimet ligjore të përcaktuara përmes

Ligjit nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse. Gjykata theksoi se bazuar në Ligjin nr. 05/L-087 për Kundërvajtje, kundërvajtjet dhe sanksionet përkatëse, mund të përcaktohen vetëm me ligj të Kuvendit të Republikës ose me akte të Kuvendit të një Komune, dhe se ky autorizim nuk mund të bartet në organe të tjera. Rrjedhimisht, kundërvajtjet administrative të përcaktuara përmes këtyre tri Vendimeve të kontestuara, nuk janë *“të përcaktuara në ligj”* dhe për pasojë, u shpallën jokushtetuese.

Gjykata, në anën tjetër, me shumicë votash, vendosi se Vendimi [nr. 214/IV/2020] i 12 prillit 2020 i Ministrisë së Shëndetësisë, për shpalljen e Komunës së Prizrenit *“zonë karantinë”*, **nuk është** në përputhshmëri me nenet 35 dhe 55 të Kushtetutës dhe nenin 2 të Protokollit nr. 4 të KEDNJ-së. Gjykata konstatoi se në nxjerrjen e këtij Vendimi, Ministria e Shëndetësisë, ka tejkaluar kompetencat e përcaktuara përmes Ligjit nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse, dhe rrjedhimisht *“ndërrhyrjet”* në të drejtën e lirisë së lëvizjes, përmes karantinimit të të gjithë Komunës së Prizrenit, nuk janë *“të përcaktuara në ligj”*. Gjykata qartësoi se *“karantina”* sipas Ligjit nr. 02/L-109 për Luftimin dhe Parandalimin e Sëmundjeve Ngjitëse, mund të urdhërohet nga Ministria e Shëndetësisë, pas rekomandimit të IKSHPK-së, vetëm për persona fizikë për të cilët vërtetohet ose dyshohet se kanë qenë në kontakt të drejtpërdrejt me personat e sëmurë apo të dyshuar për sëmundje ngjitëse. Rrjedhimisht, Vendimi për shpalljen e Komunës së Prizrenit *“zonë karantinë”*, u shpall jokushtetues.

Për sa i takon kërkesës për masë të përkohshme, Gjykata konstatoi se pas vendimit të gjyqtarëve që të vendosin në tërësi për meritat e rastit dhe të nxjerrin këtë Aktgjykim, e njëjta ngeli e pa objekt shqyrtimi.

Gjykata gjithashtu rikujtoi që përmes Aktgjykimit KO54/20, kishte përcaktuar një datë tjetër të hyrjes në fuqi të Aktgjykimit të saj, respektivisht datën 13 prill 2020, duke theksuar se deri në këtë datë, institucionet relevante të Republikës së Kosovës, në radhë të parë Kuvendi, duhet të ndërmarrin masat e duhura për tu siguruar që kufizimet e nevojshme të të drejtave dhe lirive themelore më qëllim të ruajtjes së shëndetit publik, të bëhen në përputhshmëri me Kushtetutën dhe Aktgjykimin KO54/20. Gjykata vë theks në faktin

që përkundër kërkesës specifike drejtuar Kuvendit për të njoftuar Gjykatën *“lidhur me të gjithë hapat që janë ndërmarrë nga Kuvendi i Republikës së Kosovës pas publikimit të Aktgjykimit KO54/20 të 31 marsit 2020”*, Gjykata nuk ka pranuar një përgjigje nga Kuvendi. Në këtë aspekt, Gjykata fillimisht potencon faktin që është detyrim ligjor i të gjitha organeve publike që *“të mbështesin punën e Gjykatës Kushtetuese dhe të bashkëpunojnë me Gjykatën Kushtetuese sipas kërkesës së saj”*.

Për më tepër, Gjykata vë theks në faktin se bazuar në Aktgjykimin KO54/20, Kuvendi është detyruar që, qoftë përmes plotësim-ndryshimit të legjislacionit ekzistues të zbatueshëm ose përmes miratimit të ndonjë ligji të ri, të përcakton mekanizmat dhe autorizimet më të përshtatshme, në mënyrë që autoritetet përkatëse, përfshirë Ministrinë e Shëndetësisë, respektivisht Qeverinë, të ndërmarrin masat e duhura dhe të nevojshme për luftimin dhe parandalimin e pandemisë COVID-19, në përputhshmëri me Kushtetutën dhe Aktgjykimin KO54/20. Në këtë kontekst, Gjykata gjithashtu vë theks në nenin 116 [Efekti Juridik i Vendimeve] të Kushtetutës, bazuar në të cilin vendimet e Gjykatës Kushtetuese janë të detyrueshme për gjyqësorin dhe të gjithë personat dhe institucionet e Republikës së Kosovës.

Gjykata, në Aktgjykimin KO61/20, gjithashtu ka adresuar parashtrësën e 23 prillit 2020 të Kryeministrit drejtuar Gjykatës në emër të Qeverisë, të titulluar *“parashtrësë në lidhje me mosrespektimin e afatit ligjor dhe Rregullores së Punës së Gjykatës Kushtetuese nga Gjykata Kushtetuese në rastin nr. KO61/20”*, përmes të cilës janë shprehur *“shqetësimet”* e Qeverisë për *“shkelje të dispozitave esenciale në lidhje me procedurën dhe afatet që duhet ndjekur”* nga ana e Gjykatës, duke theksuar gjithashtu që *“Qeveria do të shqyrtojë me kujdes shkeljet ligjore të deritanishme dhe varësisht nga kualifikimi juridik i tyre do të ndërmarr veprimet e nevojshme të bazuara në legjislacionin në fuqi.”*

Gjykata, këtë parashtrësë, si dhe të gjitha të tjerat, e ka ndarë me palët e interesuara në këtë rast. Gjykata theksoi fuqishëm se qasja e Qeverisë ndaj Gjykatës që reflekton kjo parashtrësë, është e papranueshme dhe në kundërshtim me vlerat themelore të Kushtetutës së Republikës. Gjykata ritheksoi se ajo është organ i

pavarur në mbrojtje të Kushtetutës dhe është interpretuesi përfundimtar i Kushtetutës. Gjykata gjithashtu rikujtoi se Kushtetuta i atribuon asaj pavarësi të plotë në kryerjen e përgjegjësisë së saj. Për më tepër, është detyrim kushtetues i Qeverisë dhe të gjitha institucioneve të Republikës të respektojnë dhe të mos ndërhyjnë në këtë pavarësi. Gjykata gjithashtu i rikujtoi Qeverisë se Kushtetuta nuk i atribuon asaj asnjë kompetencë përkitazi me vendimmarrjen e pushtetit gjyqësor. Respektimi i vlerave themelore kushtetuese, lidhur me ndarjen e pushteteve, pavarësinë e pushtetit gjyqësor, pavarësinë dhe autoritetin e Gjykatës Kushtetuese dhe mbrojtjen e sundimit të ligjit, është detyrim kushtetues i të gjitha degëve të pushtetit të Republikës së Kosovës. Gjykata në fund, theksoi faktin se pavarësisht situatës së krijuar me pandeminë COVID-19, dhe e cila ka afektuar mbarë botën, sundimi i ligjit dhe shteti i së drejtës duhet të mbizotërojnë. Këtë e ka theksuar edhe Këshilli i Evropës në Dokumentin Informativ SG/Inf (2020)¹¹ të 7 prillit 2020 për Respektimin e Demokracisë, Shtetit të së Drejtës dhe të Drejtave të Njeriut në kuadrin e Krizës Sanitare të COVID-19, por edhe Opinionet e Komisionit të Venecias, përfshirë atë për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut në raste të Emergjencave dhe Listën e Kontrollit të Shtetit të së Drejtës. Të gjitha institucionet e Republikës janë të detyruara të veprojnë në përputhje të plotë me kompetencat përkatëse kushtetuese dhe ligjore si dhe në përputhje me Aktgjykimet e Gjykatës.

Aktgjykim

KO 72/20

Parashtrues

Rexhep Selimi dhe 29 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës

Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së Dekretit të Presidentit të Republikës së Kosovës, nr. 24/2020, të datës 30 prill 2020

Kërkesa ishte parashtruar nga 30 (tridhjetë) deputetë të Kuvendit të Republikës së Kosovës, bazuar në nenin 113, paragrafi 2 nënparagrafi 1 të Kushtetutës. Objekt i çështjes së kërkesës ishte vlerësimi i kushtetutshmërisë së Dekretit të kontestuar, për të cilin parashtruesit e kërkesës pretendonin se nuk është në pajtueshmëri me paragrafin 1 të nenit 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit], paragrafin 2 të nenit 82 [Shpërndarja e Kuvendit], paragrafin (14) të nenit 84 [Kompetencat e Presidentit] si dhe nenin 95 [Zgjedhja e Qeverisë] të Kushtetutës.

Në titullin VIII – PËRFUNDIME – të këtij Aktgjykimi (shih paragrafët 546-580), Gjykata përmbledhi esencën e rastit dhe theksoi me sa vijon:

Në vlerësimin e Dekretit [nr. 24/2020] të 30 prillit 2020 të Presidentit të Republikës së Kosovës, përmes së cilit “Z. Avdullah Hoti, i propozohet Kuvendit të Republikës së Kosovës kandidat për Kryeministër për të formuar Qeverinë e Republikës së Kosovës”, Gjykata, vendosi: (i) njëzëri që kërkesa e parashtrueseve të kërkesës është e pranueshme; (ii) njëzëri që Dekreti i kontestuar i Presidentit është në përputhshmëri me paragrafin 2 të nenit 82 [Shpërndarja e Kuvendit] të Kushtetutës, duke konstatuar rrjedhimisht, që votimi i suksesshëm i një mocioni mosbesimi të Kuvendit ndaj Qeverisë, nuk rezulton në shpërndarjen e detyrueshme të Kuvendit dhe mundëson formimin e një Qeverie të re në pajtim me nenin 95 [Zgjedhja e Qeverisë] të Kushtetutës; (iii) me shumicë që Dekreti i kontestuar është në përputhshmëri me paragrafin (14) të nenit 84 [Kompetencat e Presidentit] të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 4 të nenit 95 të Kushtetutës; (iv) njëzëri që të shfuqizohet masa e përkohshme e përcaktuar përmes Vendimit të 1 majit 2020; dhe (v) njëzëri që të refuzohet kërkesa për seancën dëgjimore.

Gjykata rikujtoi se çështja kushtetuese që ngërthen ky Aktgjykim është përputhshmëria me Kushtetutën e Dekretit të kontestuar të Presidentit të Republikës, përmes të cilit, z. Avdullah Hoti, i është propozuar Kuvendit të Kosovës për kandidat për Kryeministër. Në kontekst të vlerësimit të kushtetutshmërisë së Dekretit të lartcekur, bazuar në pretendimet e parashtruesve të kërkesës dhe argumentet e

kundërshtimet e palëve tjera të interesuara, Gjykata fillimisht vlerësoi nëse pas mocionit të suksesshëm të mosbesimit të votuar me dy të tretat (2/3) e të gjithë deputetëve të Kuvendit më 25 mars 2020, Presidenti i Republikës, bazuar në paragrafin 2 të nenit 82 të Kushtetutës, ishte i detyruar të shpërndajë Kuvendin e Republikës dhe të shpall zgjedhjet e parakohshme. Më tej, Gjykata sqaroi procedurën që duhet ndjekur për formimin e një Qeverie të re, pas një votimi të suksesshëm të mosbesimit ndaj Qeverisë në Kuvend dhe, po ashtu dha vlerësimin e saj nëse në rrethanat e rastit konkret, procedura e ndjekur për caktimin e mandatarit për formimin e Qeverisë se re, ka rezultuar në një Dekret kushtetues. Për të interpretuar përfundimisht nenet kushtetuese që ndërlidhen me rrethanat e rastit konkret përkatësisht nenet 82, 95 dhe 100 të Kushtetutës, Gjykata, gjithashtu mori parasysh: (i) parimet kushtetuese mbi rolin e Kuvendit dhe të Presidentit; (ii) praktikën e saj gjyqësore, përfshirë Aktgjykimin KO103/14 dhe të gjitha rastet e cituara nga palët në procedurë; (iii) Opinionet relevante të Komisionit të Venecias; (iv) Analizën krahasimore të Kushtetutave, përfshirë ato të referuara nga parashtuesit e kërkesës; (v) përgjigjet e pranuar nga Gjykatat Kushtetuese/Supreme, pjesë të Forumit të Komisionit të Venecias; dhe (vi) dokumentet përgatitore për hartimin e Kushtetutës.

Gjykata, fillimisht rikujtoi se Kushtetuta përbëhet nga një tërësi unike e parimeve dhe vlerave kushtetuese mbi bazën e të cilave është ndërtuar dhe duhet të funksionojë Republika e Kosovës. Normat e parapara me Kushtetutë duhet të lexohen në ndërlidhje me njëra tjetrën ngase vetëm në atë mënyrë nxirret kuptimi i saktë i tyre. Normat kushtetuese nuk mund të nxirren jashtë kontekstit dhe të interpretohen në mënyrë mekanike dhe të pavarur nga pjesa tjetër e Kushtetutës. Kjo për faktin se Kushtetuta ka një kohezion të brendshëm sipas të cilit gjithsecila pjesë ka një ndërlidhje me pjesët e tjera. Struktura e normave kushtetuese që ndërlidhen me themelimin e institucioneve shtetërore që burojnë nga vota e popullit, duhet të interpretohen në atë mënyrë që të jetësojnë dhe jo të bllokojnë themelimin dhe ushtrimin efektiv të funksioneve përkatëse. Çdo paqartësi e normave duhet të interpretohet në frymën e Kushtetutës dhe vlerave të saj. Asnjë normë kushtetuese nuk mund të interpretohet në atë mënyrë që të bllokojë themelimin dhe funksionimin efektiv

të pushtetit legjislativ dhe ekzekutiv, dhe as mënyrën se si të njëjtat e balancojnë njëra tjetrën në aspekt të ndarjes së pushteteve. Gjykata gjithashtu theksoi se të gjitha pushtetet dhe bartësit e funksioneve publike, pa përjashtim, kanë për obligim që të kryejnë detyrat e tyre publike në shërbim të jetësimit të vlerave dhe parimeve mbi të cilat është ndërtuar të funksionojë Republika e Kosovës. Të drejtat dhe detyrimet që burojnë nga Kushtetuta, duhet të ushtrohen në shërbim të themelimit dhe mbarëvajtjes efektive të institucioneve shtetërore.

Sa i përket rregullimit kushtetues për shpërndarje të Kuvendit, Gjykata theksoi se Kushtetuta parasheh detyrimin e shpërndarjes së Kuvendit në rrethanat e paragrafit 1 të nenit 82 të Kushtetutës dhe mundësinë e shpërndarjes së Kuvendit në rrethanat e paragrafit 2 të nenit 82 të Kushtetutës, pas votimit të suksesshëm të një mocioni mosbesimi. Më saktësisht, Kuvendi shpërndahet detyrimisht vetëm në tri raste: (i) nëse brenda afatit prej gjashtëdhjetë (60) ditësh nga dita e caktimit të mandatarit për Kryeministër nga Presidenti, nuk mund të formohet Qeveria; (ii) nëse për shpërndarjen e Kuvendit votojnë dy të tretat (2/3) e të gjithë deputetëve të Kuvendit; dhe (iii) nëse brenda afatit prej gjashtëdhjetë (60) ditësh prej fillimit të procedurës së zgjedhjes së Presidentit, nuk zgjedhet ky i fundit. Ndërsa, në rast të votimit të suksesshëm të mosbesimit ndaj një Qeverie, Presidenti ka mundësinë, por jo detyrimin të shpërndajë Kuvendin.

Mundësia e Presidentit për të shpërndarë Kuvendin, nuk mund të ushtrohet në mënyrë të pavarur e as në kundërshtim me vullnetin e Kuvendit, por duhet të ushtrohet në bashkërendim me vullnetin e shumicës së nevojshme të përfaqësuesve të popullit të përfaqësuar në Kuvend. Përdorimi i foljes “*mund*” në kontekst të paragrafit të 2 të nenit 82 të Kushtetutës reflekton vetëm mundësinë e Presidentit për të shpërndarë Kuvendin, bazuar në konsultimet me partitë politike të përfaqësuara në Kuvend. Një konstatim të tillë lidhur me kompetencat presidenciale që ndërlidhen me foljen “*mund*” [“*može*”/“*may*”] në kontekst të shpërndarjes së Kuvendit, konfirmohet edhe në Opinionet e Komisionit të Venecias të përfshira në këtë Aktgjykim. Gjykata theksoi se Kuvendi është institucioni i vetëm në Republikën e Kosovës që zgjedhet drejtpërdrejt nga populli për një mandat katër (4) vjeçar. Përveç Kushtetutës, përfaqësuesit e popullit nuk i nënshtrohen asnjë

mandati detyrues. As Presidenti që është zgjedhur prej Kuvendit, nuk e ka kompetencën ta shpërndajë atë pa vullnetin e Kuvendit; e as ushtrimi i kompetencës së Kuvendit për shprehjen e mosbesimit ndaj një Qeverie që e ka zgjedhur vet, nuk mund të rezultojë edhe në përfundimin e mandatit të vet Kuvendit. Kuvendi nuk mund të kushtëzohet në shpërndarjen e vetvetes nëse zgjedh të shprehë mosbesimin ndaj një Qeverie të zgjedhur prej tij, pasi që mocioni i mosbesimit si mekanizëm i kontrollit kushtetues të Qeverisë nga Kuvendi si organ përfaqësues i popullit, nuk do të kishte asnjë kuptim. Një qasje e tillë është në kundërshtim me parimin kushtetues të kontrollit parlamentar të Qeverisë të mishëruar në paragrafin 4 të nenit 4 [Forma e Qeverisjes dhe Ndarja e Pushtetit], paragrafin 8 të nenit 65 [Kompetencat e Kuvendit] dhe nenin 97 [Përgjegjësia] të Kushtetutës dhe parimet themelore demokratike. Pragu i lartë i votës së nevojshme për shpërndarje të Kuvendit nga vet deputetët reflekton peshën dhe rëndësinë që Kushtetuta ka përcaktuar për këtë qëllim. Krahas pragut më të lartë të paraparë për amendamentimin e Kushtetutës, e për të cilin kërkohet miratimi i dy të tretave (2/3) të të gjithë deputetëve të Kuvendit, përfshirë dy të tretat (2/3) e të gjithë deputetëve të Kuvendit që mbajnë vende të garantuara për përfaqësuesit e komuniteteve që nuk janë shumicë në Republikën e Kosovës, për shpërndarjen e Kuvendit, Kushtetuta ka përcaktuar pragun e radhës më të lartë të mundshëm, përkatësisht votën prej dy të tretave (2/3) e të gjithë deputetëve të tij, të barabartë, ndër të tjera, me votën e nevojshme për bartje të sovranitetit të shtetit, siç është përcaktuar në nenin 20 të Kushtetutës. Për dallim, Kushtetuta për suksesin e një mocioni të mosbesimit ndaj Qeverisë, ka përcaktuar prag më të ulët të votës së nevojshme, përkatësisht gjashtëdhjetë e një (61) deputetë. Po të mund të shpërndante Presidenti njëanshëm Kuvendin pas një mocioni mosbesimi, atëherë Presidenti do të kishte fuqinë e barabartë me dy të tretat (2/3) e votave të përfaqësuesve të popullit si dhe do të reduktonte në mënyrë arbitrare vullnetin e nevojshëm të dy të tretave (2/3) të deputetëve për shpërndarje të Kuvendit në vetëm gjashtëdhjetë e një (61) vota, aq sa janë të nevojshme për një mocion mosbesimi. Një fuqi e tillë, Presidentët, bazuar edhe në Opinionet e Komisionit të Venecias, nuk e kanë madje as në shumicën e shteteve me rregullim presidencial. Në fakt, analiza e

e Kushtetutave tjera të reflektuara në këtë Aktgjykim, përfshirë edhe ato Kushtetuta që janë përdorur në argumentet e parashtruesve të kërkesës, Opinionet relevante të Komisionit të Venecias si dhe përgjigjet e Forumit të Komisionit të Venecias, saktësojnë që asnjë Kushtetutë nuk përcakton shpërndarjen e detyrueshme të Kuvendit vetëm me faktin që është votuar suksesshëm një mocion mosbesimi. Përkundrazi, votimi i suksesshëm i një mocioni mosbesimi, rezulton në tri situata të mundshme: (i) zgjedhjen e menjëhershme të Kryeministrit të ri, në rastet kur Kushtetutat parashohin “*mocionin konstruktiv*”; (ii) edhe një mundësi shtesë për zgjedhjen e një Kryeministri; ose (iii) kthimin e kompetencës te Presidenti përkatës, për të ndjekur procedurat e përcaktuara për zgjedhjen e Qeverisë, për aq mundësi sa përcakton e njëjta. Në të gjitha këto vende, vetëm atëherë kur të jenë shteruar të gjitha mundësitë kushtetuese për zgjedhjen e një Qeverie të re, shpërndahet Kuvendi dhe shpallen zgjedhjet e parakohshme. Kompetenca e Presidentit për të shpërndarë Kuvendin e përcaktuar në paragrafin 2 të nenit 82 të Kushtetutës, zbatohet drejtë, vetëm atëherë kur pas një mocioni të suksesshëm të mosbesimit të votuar nga më së paku gjashtëdhjetë e një (61) deputetë: (i) mungon shumica e nevojshme e deputetëve për të formuar një Qeveri të re dhe në të njëjtën kohë (ii) mungon edhe shumica prej dy të tretave (2/3) të deputetëve, për t’u vet shpërndarë. Pra kjo mundësi, në njërin anë paraqet një mundësi shtesë për të formuar Qeveri brenda legjislaturës ekzistuese dhe për t’i shmangur zgjedhjet, ndërsa në anën tjetër, paraqet edhe mundësi zhblllokimi në rastet kur nuk ka vullnet dhe as shumicë të nevojshme për formim të një Qeverie të re nga Kuvendi brenda të njëjtës legjislaturë.

Deri më sot, neni 82 i Kushtetutës gjithmonë është zbatuar në këtë mënyrë, më saktësisht: (i) legjislatura e tretë dhe pestë, janë shpërndarë nga Presidenti në vitin e tretë të mandatit të tyre, në vitin 2010 dhe 2017, respektivisht, kur në Kuvend nuk ka pasur vullnet e as shumicë të nevojshme për të formuar një Qeveri të re; ndërkaq, (ii) legjislatura e katërt dhe gjashtë, në vitin 2014 dhe 2019, respektivisht janë vet shpërndarë me dy të tretat (2/3) e votave të të gjithë deputetëve dhe kjo shpërndarje vetëm është dekretuar nga Presidentët përkatës. Rrethanat e rastit konkret, dallojnë qartazi nga ato të legjislaturave të kaluara.

Në këtë rast, (i) një mocion mosbesimi është votuar me dy të tretat (2/3) e të gjithë përfaqësuesve të popullit dhe të njëjtit nuk kanë nevojë për ndihmën e Presidentit për tu shpërndarë; dhe (ii) shumica e partive politike dhe koalicioneve të përfaqësuara në Kuvend, respektivisht edhe shumica e të zgjedhurve të popullit, janë deklaruar në favor të krijimit të një Qeverie të re pas shprehjes së mosbesimit ndaj Qeverisë në detyrë/dorëheqje. Shpërndarja e Kuvendit nga Presidenti kundër vullnetit të përfaqësuesve të popullit do të ishte arbitrare e qartazi kundërkushtetuese. Përkundrazi, Presidenti ka qenë i detyruar të fillojë procedurat për t'i dhënë mundësinë formimit të një Qeverie të re bazuar në dispozitat e nenit 95 të Kushtetutës. Mënyra e zgjedhjes së Qeverisë në Kushtetutën e Kosovës është e përcaktuar përmes nenit 95. Procedura që duhet ndjekur për zgjedhjen e një Qeverie është sqaruar në Aktgjykimin e Gjykatës në rastin KO103/14. Gjykata u qëndron parimeve të përcaktuara përmes atij Aktgjykimi. Ai ka sqaruar që për formimin e një Qeverie, Kushtetuta përcakton dy mundësi. E drejta e parë për formimin e Qeverisë, i takon *“partisë politike ose koalicionin që ka fituar shumicën e nevojshme në Kuvend për të formuar Qeverinë”*, përkatësisht partisë politike ose koalicionit fitues të zgjedhjeve. Presidenti nuk ka diskrecion lidhur me të drejtën e kësaj partie politike ose koalicioni për të propozuar kandidatin për Kryeministër dhe vetëm e mandaton të njëjtin. Në rast të dështimit të zgjedhjes së kësaj Qeverie në Kuvend apo refuzimit të këtij mandati nga partia politike ose koalicioni fitues, e drejta për formimin e Qeverisë, kalon te partia politike ose koalicioni i përfaqësuar në Kuvend, që në diskrecionin e Presidentit, ka gjasat më të mëdha për të formuar Qeverinë në mënyrë që të shmangen zgjedhjet. Ndërsa, dështimi i këtyre dy mundësive, rezulton në detyrimin e Presidentit për të shpallur zgjedhjet, siç është përcaktuar në Kushtetutë. Neni 95 i Kushtetutës përcakton procedurën për zgjedhjen e një Qeverie përgjatë një cikli zgjedhor. I njëjti, përcakton dy mundësi për zgjedhjen e një Qeverie, sikur pas zgjedhjeve ashtu edhe pas dorëheqjes së Kryeministrit/Qeverisë. Gjykata ka sqaruar se efekti i dorëheqjes së një Kryeministri rezulton në dorëheqjen e një Qeverie, ashtu siç rezulton edhe efekti i votimit të suksesshëm të një mocioni mosbesimi për *“Qeverinë në tërësi”*, në dorëheqjen e të njëjtës. Një qëndrim i tillë, është

gjithashtu në përputhshmëri me Analizën Krahasimore, Opinionet e cituara të Komisionit të Venecias dhe kontributin e dorëzuar në Gjykatë nga anëtarët e Forumit të Komisionit të Venecias, sipas të cilave, pas një mocioni të suksesshëm mosbesimi, Kryeministri/Qeveria janë në dorëheqje, dhe aktivizohet neni kushtetues përkitazi me zgjedhjen e Qeverisë, me përjashtim të atyre rasteve që e kanë të parashikuar *“mocionin konstruktiv”*, ose kanë paraparë vetëm edhe në mundësi për zgjedhjen Kryeministrit/Qeverisë, pas mocionit përkatës.

Prandaj, në të gjitha rastet kur dorëheqja e Kryeministrit apo mbetja e postit përkatës i lirë për arsye tjera, ka rezultuar në rënien e Qeverisë edhe kur dorëheqja e Qeverisë është rezultat i një mocioni të suksesshëm mosbesimi, me kushtin që pas këtij mocioni nuk ka pasuar shpërndarja e Kuvendit sipas parimeve të sqaruara më lart, aktivizohet paragrafi 5 i nenit 95 të Kushtetutës, i cili detyron Presidentin për të mandatuar kandidatin e ri për Kryeministër. Partia politike ose koalicioni i cili e ka të drejtën e parë të propozimit të mandatarit për Kryeministër dhe formimit të Qeverisë është sërish partia politike ose koalicioni fitues. Për formimin e kësaj Qeverie duhet të ndiqet procedura e përcaktuar përmes paragrafit 2 dhe 3 të nenit 95 të Kushtetutës, ndërsa, dështimi i marrjes së votave të nevojshme në Kuvend apo refuzimi i këtij mandati, kalon të drejtën e formimit të Qeverisë te një parti politike ose koalicion që mund të ketë shumicën e nevojshme për të formuar Qeverinë, siç është përcaktuar në paragrafin 4 të nenit 95 të Kushtetutës dhe sipas parimeve të përcaktuara në Aktgjykimin KO103/14. Gjykata sqaroi se përmes Aktgjykimit KO103/14, asnjëherë nuk ka përcaktuar se partia politike ose koalicioni fitues, ka të drejtën ekskluzive dhe të vetme për të propozuar mandatarin për Kryeministër dhe për të formuar Qeverinë.

Gjykata gjithashtu theksoi se kompetenca e Kuvendit për të zgjedhë dhe shprehë mosbesimin ndaj Qeverisë është përcaktuar në paragrafin 8 të nenit 65 të Kushtetutës dhe zbatohet përmes neneve 95 dhe 100 të Kushtetutës, për Zgjedhjen e Qeverisë dhe Mocionit të Mosbesimit, respektivisht. Ky i fundit, është një ndër mekanizmat më thelbësor të ushtrimit të kontrollit parlamentar ndaj Qeverisë dhe rrjedhimisht edhe balancimit të pushteteve. Legjitimiteti demokratik i një Qeverie të zgjedhur nga një Kuvend, buron nga besimi që përfaqësuesit e popullit i mvëshin

me rastin e zgjedhjes së saj. Ky besim pushon në momentin kur shumica e të gjithë deputetëve të Kuvendit të kenë votuar kundër tij. Për pasojë, ajo humb besimin e përfaqësuesve të popullit, dhe rrjedhimisht edhe autoritetin kushtetues për të ushtruar kompetencat përkatëse.

Gjykata ritheksoi se në rrethanat e rastit konkret, më 25 mars 2020, ishte votuar një mocion mosbesimi me dy të tretat (2/3) e votave të të gjithë deputetëve të Kuvendit, kundër Qeverisë së udhëhequr nga partia politike fituese e zgjedhjeve të 6 tetorit 2019. E njëjta parti politike, për dallim prej shumicës së Kushtetutave të analizuara e të reflektuara në Aktgjykim, pas votimit të mocionit të suksesshëm të mosbesimit, bazuar në Kushtetutën e Kosovës, sërish ka të drejtën e parë për propozimin e kandidatit për Kryeministër. Një propozim të tillë kjo parti politike nuk e ka bërë edhe pas (4) katër kërkesave të Presidentit, duke filluar prej datës 2 prill 2020 deri në datën 22 prill 2020. Partia politike në fjalë, përkatësisht Lëvizja VETËVENDOSJE!, në thelb, pretendon se: (i) pas mocionit të mosbesimit, Presidenti detyrohet të shpërndajë Kuvendin dhe të shpallë zgjedhjet e parakohshme; dhe se (ii) nuk ka afat kushtetues për propozimin e mandatarit për Kryeministër, rrjedhimisht, është në diskrecionin e plotë dhe të paafatizuar të partisë politike fituese, për të propozuar mandatarin për Kryeministër dhe atë *“vetëm atëherë kur të jenë plotësuar kushtet politike, administrative dhe teknike”*. Për pasojë, si çështje vlerësimi të këtij Aktgjykimi është edhe: (i) afati brenda të cilit duhet të propozohet kandidati për Kryeministër; dhe (ii) nëse mos propozimi i këtij kandidati nga partia politike që ka të drejtën e parë të propozimit, reflekton refuzimin e marrjes së mandatit për Kryeministër.

Për sa i përket afatit kohor brenda të cilit duhet të bëhet propozimi për kandidatin për Kryeministër, Gjykata ka theksuar se i njëjti duhet të analizohet në kuptim të: (i) sistemit të afateve kushtetuese që Kushtetuta ka përcaktuar për qëllime të formimit të Qeverisë; dhe (ii) natyrës së *“konsultimit”* në mes Presidentit dhe partisë politike ose koalicionit me të drejtën për të propozuar mandatarin për Kryeministër, përfshirë përgjegjësitë dhe detyrimet reciproke në mes tyre, për qëllime të caktimit të të njëjtit. Së pari, Gjykata theksoi se caktimi i mandatarit nga Presidenti rezulton në rrjedhjen e dy lloj afatesh paralele kushtetuese: (i) atë të shpërndarjes së

Kuvendit nëse zgjedhja e Qeverisë nuk bëhet brenda gjashtëdhjetë (60) ditësh nga marrja e mandatit; dhe (ii) atyre të përcaktuara në nenin 95 të Kushtetutës, që ndërlidhen me dy mundësitë për formimin e Qeverisë, respektivisht afatin pesëmbëdhjetë (15) ditor brenda të cilit kandidati për Kryeministër paraqet përbërjen e Qeverisë dhe kërkon miratimin nga ana e Kuvendit; (iii) afatin dhjetë (10) ditor, brenda të cilit Presidenti emëron kandidatin tjetër për Kryeministër, në rast se kandidati i parë për Kryeministër dështon t'i sigurojë votat e nevojshme në Kuvend apo edhe e refuzon mandatin përkatës; dhe (iv) duke iu referuar *“procedurës së njëjtë”*, afatin pesëmbëdhjetë (15) ditor, brenda të cilit kandidati tjetër për Kryeministër, paraqet përbërjen e Qeverisë dhe kërkon miratimin e saj nga ana e Kuvendit. Këto afate të sakta reflektojnë qëllimin dhe rëndësinë që Kushtetuta i ka dhënë themelimit të shpejtë të Qeverisë, duke përcaktuar afatin pesëmbëdhjetë (15) ditor, për kandidatin për Kryeministër, për të negociuar dhe arritur marrëveshjet për të siguruar votat e nevojshme të deputetëve të Kuvendit për Qeverinë e propozuar; dhe gjithashtu afatin gjashtëdhjetë (60) ditor për formimin e një Qeverie, dhe pasojën përkatëse të shpërndarjes së Kuvendit nëse ky afat nuk respektohet.

Së dyti, Gjykata rikujtoi që në Aktgjykimin KO103/14, ajo ka bërë dallimin përkitazi me natyrën e *“konsultimit”* në mes Presidentit dhe partisë politike apo koalicionit me të drejtën për të propozuar mandatarin e parë dhe të dytë. Në rastin e parë, Presidenti nuk ka diskrecion dhe është plotësisht e qartë se cila është partia politike ose koalicioni i cili propozon mandatarin për Kryeministër, rrjedhimisht ky *“konsultim”* ngërthen një proces krejtësisht formal dhe teknik ndërmjet Presidentit dhe partisë apo koalicionit fitues, për propozimin e një mandatarit dhe mandatimin e të njëjtit. Për dallim nga kjo, në rastin e dytë, nuk është e qartë se cila është partia politike ose koalicioni me të drejtën e propozimit të mandatarit, gjë që mbetet në diskrecion të Presidentit për t'u konsultuar me të gjitha partitë politike dhe koalicionet e përfaqësuara në Kuvend për të vlerësuar se cila ka gjasën më të madhe për të formuar Qeverinë, në mënyrë që të shmangen zgjedhjet. Rrjedhimisht, ky proces *“konsultimi”* është më kompleks sesa në rastin e parë dhe megjithatë Kushtetuta përcakton detyrimin për Presidentin që ushtrimin e këtij diskrecioni, ta zbatojë në afat dhjetë (10) ditor. Prandaj, në kontekst

të: (i) rëndësisë së pakontestueshme të funksionimit efektiv të një Qeverie si një ndër tri shtyllat themelore të pushtetit shtetëror; (ii) sistemit të afateve të sakta dhe të shkurtra të përcaktuara në Kushtetutë lidhur me formimin e një Qeverie; (iii) natyrën krejtësisht të qartë dhe teknike e formale të “konsultimit” në mes të Presidentit dhe partisë politike ose koalicionit fitues, për qëllim të caktimit të mandatarit të parë; dhe (iv) kufizimin e afatit kushtetues në dhjetë (10) ditë për qëllime të caktimit të mandatarit të dytë përmes një “konsultimi” shumë më kompleks, Gjykata theksoi që mos saktësimi i afateve në Kushtetutë përkitazi me propozimin e kandidatit të parë për Kryeministër nga partia politike ose koalicioni fitues, nuk nënkupton diskrecionin dhe të drejtën e këtyre të fundit për të mos vepruar në afat të pakufizuar kohor. Përkundrazi, fryma e Kushtetutës reflekton qëllimin e qartë dhe të vetëkuptueshëm të nevojës për veprime të shpejta.

Në këtë kuptim, Gjykata vërejtë se një afat përkitazi me përcaktimin e mandatarit për Kryeministër nuk është saktësuar në Kushtetutë jo vetëm për partinë politike ose koalicionin fitues për propozim të mandatarit, por as afatin brenda të cilit Presidenti detyrohet të dekretoj mandatarin e propozuar, apo përcjelljen e të njëjtit në Kuvend. Gjykata theksoi që caktimi i mandatarit për Kryeministër, nuk përfshinë vetëm detyrimin e Presidentit për të dekretuar atë dhe as vetëm të drejtën e partisë politike fituese për të propozuar këtë mandatar, por përfshinë edhe detyrimin e kësaj të fundit, për të propozuar ose refuzuar që të propozoj kandidatin për Kryeministër. Më saktësisht, përcaktimi i mandatarit për Kryeministër, ngërthen detyrimin e bashkëpunimit reciprok të Presidentit dhe partisë politike fituese në këtë proces. Për më tepër, duke marrë parasysh natyrën teknike dhe formale të “konsultimit” për qëllime të caktimit të mandatarit të parë, e cila vënë në lëvizje procesin e formimit të Qeverisë dhe afatet e parapara me Kushtetutë, Gjykata theksoi se është e vetëkuptueshme, që ky “konsultim” formal, duhet të përmbyllet sa më shpejtë që të jetë e mundur dhe ngërthen në vetvete kërkesën për dinamikë të shpejtë ndërveprimi.

Në të kundërtën, të gjitha normat e lartcekura kushtetuese lidhur me afatet dhe qëllimet që ngërthejnë ato lidhur me formimin e Qeverisë, do të ishin pa asnjë efekt dhe plotësisht të panevojshme. Zgjedhja e Qeverisë do të mbetej peng i “afateve të

pakufizuara” e në diskrecion të plotë të partisë politike ose koalicionit fitues apo edhe të Presidentit. E para, do të mbante peng formimin e Qeverisë, duke u thirrur në diskrecion të plotë dhe të paafatizuar për të bërë propozimin për mandatar për Kryeministër, ndërsa Presidenti po ashtu, do të thirrej në diskrecionin e plotë dhe të paafatizuar për ta dekretuar të njëjtin. Ky “diskrecion i plotë dhe i paafatizuar kohorë”, në ndërkohë ndërlidhet me zgjedhjen e Qeverisë, kompetencë kjo e një pushteti tjetër, përkatësisht Kuvendit. Një qasje dhe interpretim i tillë, do të ishte arbitrar dhe qartazi në kundërshtim me strukturën e normave kushtetuese, qëllimin e frymën e saj por edhe në kundërshtim me parimet themelore të një demokracie parlamentare. Gjykata, në këtë aspekt gjithashtu theksoi se përkundër pretendimeve të parashtruesve që ndërlidhen me zgjatjen e procedurave për themelimin e institucioneve pas zgjedhjeve, me theks në situatën e vitit 2014 lidhur me zgjatjen e procesit të konstituimit të Kuvendit, Gjykata në Aktgjykimin KO119/14, nuk ka trajtuar çështjen e afateve kohore që ndërlidhen me konstituimin e Kuvendit, pasi të njëjtat nuk ka qenë objekti i shqyrtimit në Gjykatë.

Lidhur me mungesën e propozimit të mandatarit për Kryeministër nga partia politike fituese e zgjedhjeve, Gjykata, në këtë Aktgjykim, ka analizuar shkëmbimin e letrave në Kryetarit të partisë politike fituese, njëherësh Kryeministër në detyrë dhe Presidentit. Këto shkresa reflektojnë dy karakteristika: (i) kërkesën e Presidentit për propozimin e kandidatit për Kryeministër në njërën anë; dhe (ii) mungesën e propozimit dhe kërkesën për shpërndarje të Kuvendit dhe për shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme nga Lëvizja VETËVENDOSJE!, në anën tjetër.

Gjykata, në këtë Aktgjykim ka theksuar se: (i) për qëllime të “konsultimit” për përcaktimin e mandatarit në mes Presidentit dhe partisë politike ose koalicionit fitues, relevante është vetëm propozimi i kandidatit për Kryeministër dhe mandatimi i tij/saj; dhe (ii) ky “konsultim” nuk mund të përfshijë as çështje që ndërlidhen me shpërndarjen e Kuvendit e as shpalljes së zgjedhjeve të parakohshme, sepse, asnjëra nga këto çështje nuk është as në kompetencën ekskluzive të Presidentit, as të partisë fituese të zgjedhjeve e as të Qeverisë në detyrë/dorëheqje. Kjo sepse, është e qartë se: (i) rastet e shpërndarjes së detyrueshme e Kuvendit janë të përcaktuara saktë në Kushtetutë; (ii) mundësia

e shpërndarjes së Kuvendit nga Presidenti, siç është sqaruar tashmë, nuk është kompetencë që ushtrohet nga Presidenti pa bashkërendim me të gjitha partitë politike dhe koalicionet e përfaqësuara në Kuvend, dhe jo vetëm me atë që ka fituar zgjedhjet; dhe (iii) Qeveria nuk ka asnjë kompetencë kushtetuese as lidhur me shpërndarjen e Kuvendit e as shpalljen e zgjedhjeve. Përkundrazi, lidhur me këto dy çështje, roli i partive politike ose koalicioneve të përfaqësuara në një Qeveri, është i barasvlershëm vetëm në fuqinë e tyre që e kanë përmes përfaqësimit në Kuvend. Vullneti i shumicës së Kuvendit në rrethanat e rastit aktual, qartazi i ka pamundësuar Presidentit shpërndarjen e Kuvendit dhe shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme.

Gjykata theksoi se në rrethanat e rastit konkret, partia politike që ka udhëhequr Qeverinë ndaj të cilës është votuar një mocion mosbesimi nga Kuvendi, nuk ka bërë një propozim për mandatar tjetër për Kryeministër për qëllim të formimit të Qeverisë së re. Megjithatë, parashtruesit e kërkesës pretendojnë se ata asnjëherë nuk e kanë refuzuar shprehimisht marrjen e këtij mandati.

Përkritazi me mundësinë e refuzimit të marrjes së mandatit, Gjykata rikujtoi që në Aktgjykimin KO103/14, ajo kishte konstatuar se *“nuk përjashtohet që partia ose koalicioni në fjalë do të refuzojë të marrë mandatin”*. Përkundër faktit që nuk ishte çështje në rastin para Gjykatës në vitin 2014, ajo e kishte parashikuar mundësinë e refuzimit, pikërisht për të pamundësuar bllokimin e mundshëm të themelimit të Qeverisë në të ardhmen. Ky Aktgjykim, megjithatë nuk kishte saktësuar mënyrën në të cilën mund të bëhet refuzimi i mandatit përkatës. Prandaj, pretendimi i parashtruesve se, *“Gjykata ka thënë se Presidenti mund të anashkalojë fituesin e zgjedhjeve, vetëm nëse ky heq dorë shprehimisht nga e drejta e tij por në asnjë rrethanë tjetër”*, nuk është i saktë. Kjo sepse, edhe autorizimi për partinë politike fituese që refuzimin e marrjes së mandatit ta bëjë vetëm shprehimisht, pra mundësia të mos propozoj një emër për mandatar dhe në të njëjtën kohë të mos e refuzoj këtë të drejtë shprehimisht, do ta mveshte partinë politike fituese me të drejtën për të bllokuar procesin e caktimit të mandatarit nga Presidenti. Një mundësi e tillë do ta pamundësonte zbatimin e kompetencës së Presidentit për caktimin e një mandatarit dhe propozimin e të njëjtit Kuvendit, duke pamundësuar njëkohësisht dhe ushtrimin e kompetencës së

Kuvendit për zgjedhjen e Qeverisë. Përkundrazi, siç është sqaruar tashmë, caktimi i mandatarit për Kryeministër kërkon ndërveprimin e menjëhershëm në përmbushjen e detyrimeve dhe përgjegjësi reciproke në mes Presidentit dhe partisë ose koalicionit fitues. Prandaj, refuzimi në fakt nënkupton mos ndërmarrjen veprimeve me qëllim të përmbushjes së këtij detyrimi, përkatësisht mungesën e veprimeve konkrete dhe propozimit të kandidatit për Kryeministër nga partia ose koalicioni fitues. Kushtetuta dhe fryma e saj përcaktojnë se kjo e drejtë dhe njëkohësisht detyrim, si për partinë e parë ashtu edhe për Presidentin, nuk mund të abuzohet dhe duhet të ushtrohet në mirëbesim dhe në funksion të formimit të Qeverisë. Nga shkëmbimi i shkresave zyrtare në mes Presidentit dhe partisë politike fituese, në këtë rast, jo vetëm që nuk ka propozim për mandatar, por nuk reflektohet as edhe një indikacion i vetëm lidhur me qëllimin për të propozuar një mandatar për Kryeministër. Përkundrazi, kërkesa e këtyre shkresave është shpërndarja e Kuvendit dhe shpallja e zgjedhjeve të parakohshme. Këto kërkesa përjashtojnë mundësinë e propozimit të një mandatarit për Kryeministër.

Në rrethana në të cilat është votuar suksesshëm një mocion mosbesimi me dy të tretat (2/3) e përfaqësuesve të popullit dhe mundësisë për formimin e një Qeverie të re, po të konfirmoheshin pretendimet rreth: (i) afatit të pakufizuar kohor dhe në diskrecion të plotë të partisë politike fituese, dhe (ii) të drejtës që vetëm shprehimisht të refuzohej mandati për Kryeministër, të kombinuara më kërkesën e vetme për shpërndarje të Kuvendit dhe shpallje të zgjedhjeve të parakohshme, formimi i një Qeverie do të bllokohej në pafundësi, duke mbajtur në detyrë Qeverinë që ka humbur besimin e përfaqësuesve të popullit. Kjo nuk është fryma e Kushtetutës së Republikës së Kosovës.

Presidenti, duke balancuar detyrimin e tij për të garantuar funksionimin kushtetues të institucioneve të përcaktuara me Kushtetutë, siç është përcaktuar në paragrafin 2 të nenit 84 të Kushtetutës, përfshirë në këtë kontekst edhe të drejtën e Kuvendit për zgjedhur Qeverinë, siç është përcaktuar në paragrafin 8 të nenit 65 të Kushtetutës, në njërën anë, dhe në anën tjetër, duke marrë parasysh që partia politike fituese e zgjedhjeve, nuk kishte ndërmarrë asnjë veprim të vetëm drejt propozimit të mandatarit për Kryeministër përkundër kërkesave të Presidentit, por kishte

vazhduar të kërkonte shpërndarjen e Kuvendit dhe shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme, përkundër faktit që shumica e partive politike ose koalicioneve të përfaqësuar në Kuvend tashmë ishin deklaruar kundër kësaj mundësie, duke i pamundësuar Presidentit ushtrimin e kompetencës së përcaktuar përmes paragrafit 2 të nenit 82 të Kushtetutës, me të drejtë ka konstatuar shterimin e mundësive kushtetuese për të përcaktuar një kandidat për Kryeministër nga partia politike fituese e zgjedhjeve. Si rezultat kishte filluar procedurat për mandatin e kandidatit të ri për Kryeministër, në konsultim me dhe pas propozimit të partisë politike, e cila bazuar në konsultimet përkatëse, ka rezultuar të ketë gjasën më të madhe për të krijuar Qeverinë dhe në mënyrë që të shmangen zgjedhjet. E kundërta, do të pamundësonte jetësimin e kompetencave esenciale të Kuvendit të Republikës për të zgjedhur Qeverinë e Republikës së Kosovës.

E drejta për të propozuar mandatarin për Kryeministër është edhe përgjegjësi dhe privilegj. Propozimi i këtij emri, ngërthen në vetvete pikën më të lartë të suksesit të një partie politike ose koalicioni brenda një cikli zgjedhor. E drejta e parë për të propozuar kandidatin për Kryeministër i është garantuar partisë ose koalicionit fitues të zgjedhjeve përmes Kushtetutës. Ushtrimi i kësaj të drejte, nuk është i mveshur edhe me autorizimin për të bllokuar formimin e një Qeverie brenda një cikli zgjedhor. Një qëndrim i tillë, do t'i bënte peng të partisë ose koalicionit fitues, të gjitha institucionet më thelbësore të shtetit.

Gjykata në fund theksoi se funksionimi demokratik i institucioneve është përgjegjësi parësore e secilit person i cili është i mveshur me autorizime publike. Të gjitha veprimet që ndërmerren nga personat e mveshur me fuqi ose autorizime publik duhet të jenë në pajtim me Kushtetutën dhe frymën e saj dhe të kontribuojnë në mbarëvajtjen dhe bashkërendimin e punëve me interes publik për Republikën e Kosovës, ashtu që kjo i fundit të zhvillohet dhe të jetësojë vlerat dhe parimet mbi të cilat është ndërtuar dhe aspiratave të mishëruara në Preambulën e saj.

GJEDNJ – Vendime të rëndësishme (1 janar – 30 qershor 2020)

* Refuzimi për të hetuar komentet e gjuhës së urrejtjes lidhur me puthjen e personave të së njëjtës gjini në Facebook ishte diskriminues (14/01/2020)

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Beizaras dhe Levickas kundër Letonisë** (kërkesa nr. 41288/15) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, njëzëri, se ka pasur: **shkelje të nenit 14 (ndalimi i diskriminimit) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në lidhje me nenin 8 (e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare), dhe shkelje të nenit 13 (e drejta për zgjidhje efektive)**. Rasti ngriti çështje në lidhje me përgjegjësinë e Shtetit për të mbrojtur individët nga gjuha e urrejtjes homofobike. Parashtruesit e kërkesës ishin dy djem të rinj që janë në një lidhje. Njëri prej parashtruesve postoi fotografinë e tyre duke u puthur në faqen e tij në Facebook, që çoi në qindra komente të urrejtjes në internet. Disa komente kishin të bënin me personat LGBT në përgjithësi, ndërsa të tjerat i kërcënonin personalisht parashtruesit e kërkesës. Si autoritetet e ndjekjes ashtu edhe gjykatat nuk pranuan të fillojnë një hetim paraprak për nxitje të urrejtjes dhe dhunës ndaj homoseksualëve, duke konstatuar se sjellja e çiftit kishte qenë provokuese dhe se komentet, edhe pse “joetike”, nuk meritonin ndjekje penale. Gjykata gjeti në veçanti se orientimi seksual i parashtruesve të kërkesës kishte luajtur një rol në mënyrën se si ata ishin trajtuar nga autoritetet, të cilat kishin shprehur qartë mospranimin e tyre ndaj demonstrimit në mënyrë publike të homoseksualitetit të tyre, kur refuzuan të fillojnë hetim paraprak. Një qëndrim i tillë diskriminues do të thoshte që parashtruesit e kërkesës nuk ishin mbrojtur, siç kishin të drejtë sipas ligjit penal, nga thirrjet e hapura për sulm mbi integritetin e tyre fizik dhe mendor.

* Kërkesa për të mbledhur të dhëna për të identifikuar përdoruesit e SIM kartelave me parapagim nuk ka shkelur të drejtën e privatësisë (30/01/2020)

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Breyer kundër Gjermanisë** (kërkesa nr. 50001/12) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, gjashtë vota me një, se nuk kishte pasur: **shkelje të nenit 8 (e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut**. Rasti kishte të bënte me ruajtjen e të dhënave të përdoruesve të kartelave SIM me parapagim nga kompanitë e telekomunikacionit. Gjykata konstatoi në mënyrë të veçantë që mbledhja e emrave dhe adresave të parashtruesve të kërkesës si përdorues të kartelave SIM me parapagim përbënte ndërhyrje të kufizuar në të drejtat e tyre. Ligji në fjalë kishte garanci shtesë ndërsa njerëzit gjithashtu mund të drejtoheshin

pranë organeve të pavarura të mbikëqyrjes së të dhënave për të shqyrtuar kërkesat e të dhënave të autoriteteve dhe të kërkojnë kompensim ligjor nëse është e nevojshme. Gjermania nuk kishte kapërcyer kufijtë e diskrecionit të saj (“marzhi i vlerësimit”) në zbatimin e ligjit në fjalë dhe nuk kishte pasur shkelje të të drejtave të parashtruesve nga mbledhja e të dhënave.

* Liria e shprehjes: Një aktgjykim rekapitules i praktikës gjyqësore për veprën e propagandës në favor të organizatave terroriste (11/02/2020)

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Özer kundër Turqisë (nr. 3)** (kërkesa nr. 69270/12) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, njëzëri, se kishte pasur: **shkelje të nenit 10 (liria e shprehjes) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut**. Çështja kishte të bënte me procedurën penale të ngritur kundër z. Özer lidhur me një artikull të botuar në revistën e tij. Z. Özer u ndoq penalisht dhe u dënua për veprën penale të ofrimit të propagandës për një organizatë terroriste, në bazë të nenit 7 (2) të Ligjit nr 3713. Gjykata përsëriti parimet që ajo kishte vendosur në praktikën e saj gjyqësore, sipas nenit 10 të Konventës, në lidhje me procedurat penale të iniciuara për veprën e propagandës në favor të një organizate terroriste, të dënueshme sipas nenit 7 (2) të Ligjit nr 3713. Gjykata vlerësoi se gjykatat vendase nuk kishin marrë parasysh të gjitha parimet e përcaktuara në praktikën gjyqësore, duke pasur parasysh se vlerësimi i tyre i rastit nuk i ishte përgjigjur pyetjes nëse paragrafët e kontestuar të nenit në fjalë - duke pasur parasysh përmbajtjen e tyre, kontekstin dhe mundësinë për të çuar në pasoja të dëmshme - mund të konsiderohen se përbëjnë nxitje për përdorimin e dhunës, rezistencës së armatosur ose rebelimit, ose që ka të bëjë me gjuhën e urrejtjes. Prandaj, Gjykata vendosi që autoritetet vendase nuk kishin arritur të bëjnë një analizë të përshtatshme duke marrë parasysh të gjitha kriteret e përcaktuara dhe të zbatuara nga Gjykata në rastet që kishin të bënin me lirinë e shprehjes, dhe se Qeveria nuk kishte demonstruar se masa e kontestuar kishte përmbushur një nevojë të ngutshme sociale, kishte qenë proporcionale me synimet legjitime të ndjekura dhe kishte qenë e nevojshme në një shoqëri demokratike.

* Lavdërimi i dhunës nuk mbulohet nga liria e shprehjes, por procedurat penale duhet të plotësojnë kërkesat e drejtësisë (10/03/2020)

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Altıntaş kundër Turqisë** (kërkesa nr. 50495/08) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, njëzëri, se kishte pasur **shkelje të nenit 6 paragrafi 1 (e drejta e qasjes në gjykatë) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut**, dhe me shumicë, që nuk kishte pasur shkelje të **nenit 10 (liria e shprehjes)**. Rasti kishte të bënte me një gjobë gjyqësore të shqiptuar ndaj z. Altıntaş për një artikull të botuar në

vitin 2007 në një Botim Periodik të tij *Tokat Demokrat*, duke përshkruar autorët e “ngjarjeve Kızıldere”, ndër të tjera si “idhuj të rinisë”. Ngjarjet në fjalë ndodhën në mars të vitit 1972, kur tre shtetas britanikë që punonin për NATO u rrëmbyen dhe u ekzekutuan nga rrëmbyesit e tyre. Z. Altıntaş ishte dënuar në vitin 2008 nga Gjykata Penale, e cila zbuloi se në artikull lavdëroreshin kryengritësit e përfshirë në ato ngjarje. Gjykata vendosi si vijon: z. Altıntaş kishte pësuar një kufizim disproporcional të së drejtës së tij për qasje në gjykatë, pasi ai nuk kishte qenë në gjendje të parashtrij ankesë në pikat e ligjit kundër një dënimi të vendosur në shkallë të parë sepse shumica e gjobës gjyqësore nuk e arrinte pragun ligjor për një ankesë të tillë. Gjykata tërhoqi vëmendjen në praktikën e saj përkatëse gjyqësore. Ndërhyrja në të drejtën e z. Altıntaş për lirinë e shprehjes nuk ishte disproporcionale me qëllimet legjitime të ndjekura. Gjykata konsideroi, në veçanti, që shprehjet e përdorura në artikull, për autorët e “ngjarjeve Kızıldere” dhe veprimet e tyre, mund të shiheshin si lavdëruese, ose të paktën si justifikuese të dhunës. Ajo mori parasysh lirinë e vlerësimit të dhënë autoriteteve nacionale në raste të tilla dhe shumën e arsyeshme të gjobës së shqiptuar ndaj z. Altaşntaş. Për më tepër, ishte e rëndësishme të mos minimizohej rreziku që shkrime të tilla të inkurajonin ose shtynin të rinj të caktuar, në veçanti anëtarët ose simpatizantët e disa organizatave ilegale, të kryejnë akte të ngjashme të dhunshme me qëllim që të bëhen vetë “idhuj të rinisë”. Shprehjet e përdorura kishin lënë përshtypjen në opinionin publik - dhe në veçanti në njerëzit që kishin mendime të ngjashme politike me ato të promovuara nga autorët e ngjarjeve në fjalë - që, me qëllim të përmbushjes së një qëllimi që ata individë e konsideronin legjitim për sa i përket ideologjisë së tyre, përdorimi i dhunës mund të ishte i nevojshëm dhe i justifikuar.

*** Gjykata miraton skemën e re shqiptare për kompensimin e ish pronarëve si një mjet efektiv (07/05/2020)**

Rasti **Beshiri kundër Shqipërisë** (kërkesa nr. 29026/06) dhe **11 kërkesa të tjera** kishin të bënin me ankesa lidhur me mungesën e tejzgjatur të ekzekutimit të vendimeve përfundimtare me të cilët kompensoheshin pronat e shpronësuar gjatë epokës komuniste. Në vendimin e saj për këtë rast, Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut i ka shpallur njëzëri **kërkesat të papranueshme**. Vendimi është përfundimtar. Në veçanti, Gjykata shqyrtoi në detaje skemën e re të brendshme për trajtimin e shumë kërkesave të pazgjidhura të vendimeve të vjetra për kompensime prej shumë dekadave të cilat nuk ishin zbatuar. Kjo skemë, e cila u fut në fuqi me Ligjin e Pronës 2015, ishte një përgjigje ndaj aktgjykimit pilot të Gjykatës në vitin 2012 në rastin *Manushaqe Puto dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, në të cilin kishte gjetur shkelje të nenit 6 paragrafi 1 (e drejta për një proces të rregullt), neni 1 i Protokollit Nr. 1 (mbrojtja e pronës) të Konventës dhe neni 13 (e drejta për zgjidhje

efektive) dhe kishte dhënë rekomandime të përgjithshme për hapat e nevojshëm për të trajtuar çështjen e vjetër në fjalë, që kishte gjeneruar shumë raste në Strasburg. Gjykata arriti në përfundimin se mekanizmi i futur me Ligjin e Pronës 2015 ishte një mjet efektiv që parashtruesit e kërkesës duhej të përdorin, edhe nëse kërkesat e tyre ishin parashtruar përpara se Ligji të hynte në fuqi. Ajo i shpalli të papranueshme kërkesat e tyre për shkak të mos-shterimit e mjeteve të brendshme, si të parakohshme, ose sepse parashtruesit nuk ishin më viktimat të shkeljes së të drejtave të tyre. Gjykata shtoi një dispozitë kryesore: ajo theksoi se vlerësimet e pronave të përdorura me Ligjin e Pronës 2015 mund të rezultojnë, në disa raste, në nivele shumë më të ulëta të kompensimit sesa në legjislacionin e mëparshëm. Për të shmangur një barrë të tillë të tepruar për këtë kategori të pronarëve të mëparshëm, kompensimi sipas mjetit të ri, pra, duhej të ishte të paktën i barabartë me 10% të vlerës në të cilën do të kishin të drejtë ish-pronarët nëse vlerësimi financiar do të kryhej duke iu referuar kategorisë aktuale kadastrale të pronës së shpronësuar.

*** Zbulimi i të qenit HIV pozitiv në një vërtetim për lirim nga shërbimi ushtarak shkeli të drejtat e privatësisë (26/05/2020)**

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **P.T. kundër Republikës së Moldavisë** (kërkesa nr. 1122/12) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, njëzëri, se kishte pasur: shkelje të **nenit 8 (e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Rasti kishte të bënte me zbulimin e statusit pozitiv të HIV-it të parashtruesit të kërkesës në një vërtetim me të cilin ai lirohej nga shërbimi ushtarak. Ai u ankua se i është dashur të tregonte vërtetimin kur kishte bërë përtëritjen e dokumenteve të tij të identifikimit në vitin 2011 dhe në disa situata të tjera, kurdoherë që ai kishte aplikuar për një punë të re. Gjykata konstatoi në veçanti që Qeveria e Moldavisë nuk kishte specifikuar se cili “qëllim legjitim” i nenit 8 të Konventës ishte ndjekur duke zbuluar sëmundjen e parashtruesit. Përveç kësaj, ata nuk kishin sqaruar pse ishte e nevojshme të përfshihen informata të ndjeshme në lidhje me parashtruesin në një vërtetim, i cili mund të kërkohej në një sërë situatash kur gjendja e tij mjekësore nuk kishte ndonjë rëndësi të dukshme. Një ndërhyrje kaq e rëndë në të drejtat e tij ishte jo-proporcionale.

*** Riposedimi i pronës së nacionalizuar (23/06/2020)**

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Kasmi kundër Shqipërisë** (kërkesa nr. 1175/06) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi se kishte pasur: **shkelje të nenit 1 të Protokollit Nr. 1 (mbrojtja e pronës)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Rasti kishte të bënte me përpjekjet ligjore të

parashtruesit të kërkesës, z. Gezim Kasimi, një shtetas shqiptar që jeton në Tiranë, për të dëbuar qiramarrësit nga një ish-pronë e nacionalizuar, e cila i ishte rikthyer familjes së tij. Në vitin 1997, parashtruesi dhe vëllezërit e motrat e tij trashëguan dy shtëpi të cilat ishin nacionalizuar gjatë periudhës komuniste por që i ishin rikthyer babait të tyre. Njëra nga shtëpitë ishte e zënë nga qiramarrësit dhe parashtruesi parashtroi një padi civile në Gjykatën e Rrethit në Tiranë për t'i dëbuar ata. Gjykata e Rrethit e mbështeti padinë e tij në mars 2003, megjithatë, sipas një ankese të qiramarrësve, aktgjykimi u prish në lidhje me tre nga katër qiramarrësit. Gjykata e Apelit vendosi që qiramarrësit kishin zënë shtëpinë që nga vitet 1980. Ajo konstatoi se njëri prej tyre ishte i pastrehë legalisht dhe kishte të drejtën e qiramarrjes që nga viti 1993. Dy të tjerë kishin jetuar jashtë vendit si emigrantë ekonomikë për dy vjet, por nuk kishin krijuar ndonjë vendbanim të përhershëm atje dhe nuk kishin braktisur banesën e tyre në Shqipëri. Gjykata Supreme mbështeti vendimin e Gjykatës së Apelit në korrik 2005, duke konstatuar se tre qiramarrësit ishin të pastrehë legalisht dhe kishin të drejtë të banonin në shtëpi. Parashtruesi i kërkesës e informoi Gjykatën në maj 2010 se ai kishte marrë shtëpinë në posedim pasi qiramarrësit që banonin atje kishin vdekur. Parashtruesi u ankua për shkelje të nenit 1 të Protokollit Nr. 1 (mbrojtja e pronës) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut pasi ai nuk kishte qenë në gjendje ta rimarrë posedimin e shtëpisë së tij dhe të merrte të ardhura nga ajo. Gjykata i caktoi z. Kasimi 30,000 euro në lidhje me dëmin material.

*** Dërgimi i përsëritur i rastit të vrasjes para dënimit në një grup të pestë të procedurave shkeli Konventën (25/06/2020)**

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Tempel kundër Republikës Çeke** (kërkesa nr. 44441/12) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, njëzëri, se kishte pasur: **shkelje të nenit 6 paragrafi 1 (e drejta për një proces të rregullt)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut për shkak të mungesës së drejtësisë së dënimit të parashtruesit të kërkesës për vrasje, dhe shkelje të **nenit 6 paragrafi 1** për shkak të kohëzgjatjes së procedurave. Rasti në fjalë kishte të bënte me procedurat e përsëritura të shkallës së parë dhe të apelit për një periudhë 10 vjeçare lidhur me një akuzë për vrasje. Gjykata konstatoi në veçanti që veprimet e Gjykatës së Lartë, e cila kishte kthyer disa herë rastin në juridiksionet e shkallës së parë, në thelb ishte kundër rregullave të procedurës penale dhe praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese. Ajo gjithashtu kishte imponuar përfundimisht pikëpamjen e saj në gjykatat e ulëta të interpretimit të saktë të provave dhe shpalljes së parashtruesit fajtor për vrasje. Veprimet e Gjykatës së Lartë kishin pasur efektin e bindjes së gjykatës së shkallës së parë në grupin e pestë të procedurave që duhej ta shpallte parashtruesin e kërkesës fajtor.

*** Deklaratat e bëra në mbrojtje në gjykatore meritojnë mbrojtje të shtuar sipas Konventës (25/06/2020)**

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Miljević kundër Kroacisë** (kërkesa nr. 68317/13) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, njëzëri, se ka pasur: **shkelje të nenit 10 (liria e shprehjes)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Rasti kishte të bënte me dënimin e parashtruesit të kërkesës për shpifje pas deklaratave që ai kishte bërë në mbrojtje të tij në një grup tjetër të procedurave kundër tij për krime lufte. Në veçanti, në fjalën e tij përmbyllëse, ai kishte akuzuar një kolonel në pension në ushtrinë Kroate, një palë e tretë që nuk kishte asnjë rol në procedurat për krime të luftës, për korruptim të dëshmitarëve. Gjykata konstatoi në veçanti që gjykatat vendase nuk kishin arritur një ekuilibër të drejtë midis lirisë së shprehjes së parashtruesit në kontekstin e së drejtës së tij për të mbrojtur veten, nga njëra anë, dhe të drejtës së kolonelit për mbrojtjen e reputacionit të tij, nga ana tjetër. Në veçanti, deklaratat e parashtruesit nuk kishin qenë keqdashëse dhe kishin lidhje të mjaftueshme me rastin e tij, ndërsa koloneli duhej të ishte më tolerant ndaj kritikave duke marrë parasysh që ai kishte hyrë në arenën publike duke marrë pjesë në seancat për rastin e parashtruesit dhe nga aktivitetet e tij të profilit të lartë gjatë zbulimit të krimeve të luftës. Gjykata theksoi se duhet t'i jepet përparësi një të akuzuari i cili dëshironte të flasë lirshëm në mbrojtje të tij pa pasur frikë se do të paditet për shpifje, për aq sa nuk rezulton në një dyshim të rremë të sjelljes së ndëshkueshme ndaj një pjesëmarrësi në procedurë ose një palë e tretë. Ky nuk ishte rasti, pasi që akuzat e parashtruesit nuk çuan në ndonjë hetim penal kundër kolonelit.

*** Parashtruesit e kërkesës të zhveshur nga shtetësia për vepra penale të lidhura me terrorizmin: Nuk ka shkelje të Konventës (25/06/2020)**

Në aktgjykimin e Dhomës së saj në rastin **Ghoumid dhe të Tjerët kundër Francës** (kërkesat nr. 52273/16, 52285/16, 52290/16, 52294/16 dhe 52302/16) Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi, njëzëri, se nuk kishte: **shkelje të nenit 8 (e drejta për respektimin e jetës private)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Rasti kishte të bënte me pesë individë, më parë me shtetësi të dyfishtë, të cilët u dënuan për pjesëmarrje në një komplot kriminal për të kryer një akt terrorizmi. Pasi kishin vuajtur dënimin e tyre u liruan në vitin 2009 dhe 2010, pastaj iu hoq shtetësia e tyre franceze në tetor 2015. Gjykata përsëriti pikën, tashmë të cekur në një numër aktgjykimesh, se dhuna e terrorizmit përbënte në vetvete një kërcënim serioz për të drejtat e njeriut. Pasi që parashtruesit kishin një shtetësi tjetër, vendimi për t'i privuar ata nga shtetësia franceze nuk kishte pasur efektin e bërjes së tyre pa shtetësi. Për më tepër, humbja e shtetësisë franceze nuk nënkupton

automatikisht dëbimin nga Franca, por nëse do të vendoset një masë e tillë kundër tyre ata do të kishin mjetet përkatëse me të cilat do të mbronin të drejtat e tyre. Në fund, Gjykata vërejti se privimi i shtetësisë sipas nenit 25 të Kodit Civil nuk ishte sanksion penal, brenda kuptimit të nenit 4 të Protokollit Nr. 7 (e drejta për të mos u gjykuar ose ndëshkuar dy herë), dhe se kjo dispozitë ishte pra e pazbatueshme.

(Për më shumë hollësi vizitoni faqen e internetit të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut: www.echr.coe.int)

INFORMATA PËR GJYKATËN

Ndërtesa e Gjykatës Kushtetuese:

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës, që nga funksionalizimi i saj më 2009, është e vendosur në ish-objektin e Trupave Mbrojtëse të Kosovës, që ndodhet në qendër të Prishtinës, në lagjen “Pejton”. Ky lokacion i Gjykatës, në qendër të kryeqytetit, është simbol i qasjes së barabartë të të gjithë qytetarëve dhe të palëve të tjera të autorizuar në drejtësinë kushtetuese. Ky objekt ndër vite është përshtatur për nevojat dhe për natyrën e punës së Gjykatës Kushtetuese. Kjo është bërë me ndihmën e donatorëve, siç është rasti me ndërtimin e sallës së gjykimeve, që është financuar nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Turqisë në vitin 2010, themelimin e Bibliotekës së Gjykatës, e cila u mbështet në tërësi nga projekti i GIZ-it për Reformë Ligjore, si dhe sigurimi i zyrave shtesë (kontejnerë), donacion nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Turqisë në vitin 2011.

Objekti i Gjykatës ka gjithsej 784 m² hapësirë të shfrytëzueshme për punë, që shfrytëzohet nga 65 punonjës.

ADRESA

Rruga: “Perandori Justinian”, nr. 44, 10 000 - Prishtinë

Tel: +383 (0)38 60 61 62

Mob: +383 (0)45 200 595; +383 (0)45 200 576

Fax: +383 (0)38 60 61 70

E-mail: gjykata.kushtetuese@gjk-ks.org

Ueb: www.gjk-ks.org